

**ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ЗА СЕДМИ РАЗРЕД
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

ЗА ШКОЛСКУ 2013/2014. ГОДИНУ

ПОЖЕГА, јун 2013. године

---

osplekovic@gmail.com

СВРХА, ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Сврха програма образовања

- Квалитетно образовање и васпитање, које омогућава стицање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом и сложеном друштву.
- Развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и доприноси демократском, економском и културном развоју друштва.

Циљеви и задаци програма образовања су:

- стицање знања о језику, књижевности и медијима релевантним за будуће образовање и професионални развој;
- оспособљавање ученика да користи стандардни матерњи језик, ефикасно комуницира у усменом и писаном облику у различите сврхе;
- оспособљавање ученика да комуницирају у усменом и писаном облику на теме из свакодневног живота на страном језику;
- развијање свести о значају вишејезичности у савременој вишекултурној заједници;
- разумевање повезаности различитих научних дисциплина;
- разумевање и сналажење у садашњости и повезаности друштвених појава и процеса у простору и времену (Србија, Европа, свет);
- прихватање и уважавање другог/друге без обзира на националну, верску, родну и друге разлике;
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу знања физичких, хемијских и биолошких закона, модела и теорија;
- правилно формирање математичких појмова и стицање основних математичких знања и вештина;
- стицање способности за уочавање, формулисање, анализирање и решавање проблема;
- овладавање информационо-комуникационим технологијама;
- развијање вештина и техника уметничког изражавања;
- познавање различитих техника, стилова и медија уметничког изражавања;
- познавање вредности сопственог културног наслеђа и повезаности са другим културама и традицијама;
- развијање одговорног односа према сопственом здрављу и здрављу других;

**ФОНД ЧАСОВА ПО НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА У СЕДМОМ РАЗРЕДУ
ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

Ред. број	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ШЕСТИ РАЗРЕД	
		недељно	годишње
1.	Српски језик	4	144
2.	Енглески језик	2	72
3.	Ликовна култура	1	36
4.	Музичка култура	1	36
5.	Историја	2	72
6.	Географија	2	72
7.	Физика	2	72
8.	Математика	4	144
9.	Биологија	2	72
10.	Хемија	2	72
11.	Техничко и информатичко образовање	2	72
12.	Физичко васпитање	2	72
УКУПНО		26	936

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Број часова	Недељно	Годишње
Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36
Немачки језик	2	72
Шпански језик	2	72
Италијански језик	2	72
Француски језик	2	72
Физичко васпитање- изабрани спорт	1	36

ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Број часова	Недељно	Годишње
Информатика и рачунарство	1	36
Домаћинство	1	36
Свакодневни живот у прошлости	1	36
Цртање, сликање и вајање	1	36

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

Број часова	Недељно	Годишње
Допунска настава	1	36

Додатни рад	1	36
Час одељењског старешине	1	36
Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72
Екскурзија		2 дана

A) ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

СРПСКИ ЈЕЗИК

(4 часа недељно, 144 часа годишње)

Циљеви и задаци

- Развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне);
- поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;

- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.
- усвајање правилног изговарања гласова, гласовних скупова, речи и реченица;
- савладавање технике читања и писања на ћириличком писму;
- навикавање на употребу књижевног језика у говору и писању;
- формирање навике за читко, уредно и лепо писање;
- поступно увођење у доживљавање и разумевање књижевних текстова;
- уочавање врста књижевних дела према захтевима програма;
- усвајање основних књижевнотеоријских и функционалних појмова према захтевима програма;
- оспособљавање за усмено и писмено препричавање, причање и описивање према захтевима програма.

Тематска структура годишњег програма

Предмет: Српски језик – 7. разред

Наставна тема: ГРАМАТИКА					
Садржај (наставне јединице)	Исходи	Стандарди	Активности, методе, облици	Средства	Евалуација, самоевалуац.
- Језичке јединице	- проверавање знања стечених у претходним разредима	CJ.1.3.5 . CJ.1.3.6. CJ.1.3.8. CJ.1.3.9. CJ.1.3.11. CJ.1.3.16.	Стваралачка Разговор Текстуална	Граматика Радна свеска Текстови	посматрање разговори белешке
- Главни реченички чланови	- овладавање простом реченицом и њеним деловима	CJ.2.3.3. CJ.2.3.5. CJ.2.3.6. CJ.2.3.7. CJ.2.3.8.	Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода	Панои Постери	продукти активности ученика домаћи задаци
- Зависни реченички чланови					
- Синтагме у реченици					
- Напоредни односи					
- Конгруенција					
- Имперфекат					

<ul style="list-style-type: none"> - Плусквамперфекат - Саставне реченице - Раставне реченице - Супротне реченице - Искључне реченице - Закључне реченице - Стварање словенских језика; мисија Ћирила и Методија¹ - Старословенска писма и језици - Реченични акценат - Променљиве речи - Род, број и падеж именица - Глаголски вид и глаголски род - Врсте глагола - Појам актива и пасива 	<ul style="list-style-type: none"> - увођење ученика у појам променљивости и непроменљивости речи - стицање основних знања о именицама и функцијама падежа - стицање основних знања о именичким заменицама 	<ul style="list-style-type: none"> CJ.3.3.1. CJ.3.3.3. CJ.3.3.5. CJ.3.3.6. 	<ul style="list-style-type: none"> Ситуациона Радионичарска Сарадња 		задовољство ученика на часу
--	---	--	--	--	-----------------------------

Наставна тема: КЊИЖЕВНОСТ

Садржај (наставне јединице)	Исходи	Стандарди	Активности, методе, облици	Средства	Евалуација, самоевалуац.
<ul style="list-style-type: none"> - „Диоба Јакшића“ - Песме покосовског круга - „Мали Раојица“ - „Иво Сенковић и ага од Рибника“ - Песме ускочког круга - „Крвава бајка“² - „Кашика“ - „Кујунџија и хитропеља“ 	<ul style="list-style-type: none"> - анализа епског дела - тумачење главних мотива и песничких слика у лирској песми - вредновање књижевноуметничких дела различитих жанрова 	<ul style="list-style-type: none"> CJ.1.1.2. CJ.1.1.6. CJ.1.2.1. CJ.1.3.21 CJ.1.4.1. CJ.1.4.5. CJ.1.4.7. CJ.1.4.8. CJ.1.4.9. 	<ul style="list-style-type: none"> Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења 	<ul style="list-style-type: none"> Читанка Звучна читанка Лектира Текстови Панои Постери 	<ul style="list-style-type: none"> посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци

¹ Организација угледног дана, 24.маја (Св.Кирило и Методије) са наставом историје и верске наставе

² тематски дан 21.октобар, у корелацији са историјом

<p>– „Међу својима“ – „Симонида“ – „Плава гробница“³ – „Кањош Мацедоновић“ – „Дневник“⁴ – „Бој на Косову“ – „Светогорски дани и ноћи“ – „Живот и прикљученија“ – „Сава Немањић- Свети Сава“⁵ – „Покондирена тиква“ – „Мртво море“ – „Власт“ – „Поп Ћира и поп Спира“ – „Чиновникова смрт“ – „Бисерне очи“ – „Јабука на друму“ – „Мали принц“ – „Прича о кмету Симану“⁶ – „Стара породична кућа“ – „Подне“ – „Песник и Месећ“ – „Небо“ – „Потера за пејзажима“⁷ – „Манасија“⁸ – „Љубавни растанак“ – „Златна јабука и девет пауница“⁹ – „Писмо игуману Спиридону“ – „Стрепња“ – „Волео сам вас“ – „Плави чуперак“ – „Хајдук Станко“</p>	<p>– разумевање и свестрано тумачење књижевноуметничких дела – тумачење популарних и информативних текстова – овладавање начином вођења дневника о прочитаним делима</p>	<p>CJ.2.1.5. CJ.2.1.7. CJ.2.4.2. CJ.2.4.5. CJ.2.4.6. CJ.2.4.8 CJ.2.4.9. CJ.3.1.2. CJ.3.1.2. CJ.3.4.1 CJ.3.4.4 CJ.3.4.2. CJ.3.4.4. CJ.3.4.7.</p>	<p>Интерактивна метода Ситуациона Радионичарска Сарадња</p>	<p>Наставне слике Интернет презентације</p>	<p>задовољство ученика на часу</p>
---	--	--	--	---	------------------------------------

³ тимски час: српски језик и историја

⁴ тимски час: српски језик и историја

⁵ организација угледног дана: српски језик, историја, верска настава, ликовна култура, музичка култура

⁶ корелација са наставом историје

⁷ тимски час: српски језик и ликовна култура

⁸ тимски час са веронауком и ликовном културом

⁹ повезаност са Луткарском секцијом

Наставна тема: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА					
Садржај (наставне јединице)	Исходи	Стандарди	Активности, методе, облици	Средства	Евалуација, самоевалуац.
<ul style="list-style-type: none"> - Шаљива згода са летњег распуста - Септембар са котарицама шарених сочних плодова - Упознавање са облицима новинског састава - Деца и рат - Један необичан догађај са зимског распуста - Моја кућа - У потрази за мојим пејзажима - Пролеће око мене и у мени - Излагање, описивање и приповедање 	<ul style="list-style-type: none"> - самостално и планско препричавање - самостално и планско описивање - развијање смисла и способности за правилно усмено и писмено богађење усменог и писменог изражавања - богађење речника - развијање језичког и стилског израза 	<ul style="list-style-type: none"> CJ.1.2.1 CJ.1.1.2. CJ.1.2.4. CJ.1.2.9. CJ.2.2.3. CJ.2.1.5. CJ.3.2.1. CJ.3.2.4 CJ.3.2.3 CJ.3.3.8 	<ul style="list-style-type: none"> Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода Ситуациона Радионичарска Сарадња 	<ul style="list-style-type: none"> Уџбеник Лектира Текстови Панои Постери Задаци ученика 	<ul style="list-style-type: none"> посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство ученика на часу
Корелација:					
Наставна тема: ПРАВОПИС					
Садржај (наставне јединице)	Исходи	Стандарди	Активности, методе, облици	Средства	Евалуација, самоевалуац.
<ul style="list-style-type: none"> - Знаци интерпункције - Инвезија - Растављање речи на крају реда - Проверавање правописних правила 	<ul style="list-style-type: none"> - проверавање правописних правила обрађених у претходним разредима - растављено и састављено писање речи - знаци интерпункције - растављање речи на крају реда 	<ul style="list-style-type: none"> CJ.1.2.1. CJ.1.2.7. CJ.2.2.3. CJ.2.3.11. CJ.3.2.1 CJ.3.2.4. CJ.3.2.2. CJ.3.2.5. 	<ul style="list-style-type: none"> Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода 	<ul style="list-style-type: none"> Уџбеник Лектира Текстови Панои Постери Наставне слике Интернет 	<ul style="list-style-type: none"> посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство

			Ситуациона Радионичарска Сарадња		ученика на часу
Корелација:					
Наставна тема: ОРТОЕПИЈА					
Садржај (наставне јединице)	Исходи	Стандарди	Активности, методе, облици	Средства	Евалуација, самоевалуац.
<ul style="list-style-type: none"> - Правилно рецитованье научених стихова - Вежбе у изговарању акцента обрађених текстова - Интонација везана за изговор узвика 	<ul style="list-style-type: none"> - проверавање и увежбавање садржаја из претходних разреда - правилан изговор гласова - интонација реченице 	CJ.1.1.1. CJ.1.1.2. CJ.1.1.3. CJ.1.1.6. CJ.1.1.7. CJ.1.1.8. CJ.2.1.1. CJ.2.1.4. CJ.2.1.6. CJ.2.1.7. CJ.3.1.1. CJ.3.1.2. CJ.3.1.3. CJ.3.1.4.	Стваралачка Разговор Текстуална Активна настава Проблемска настава Размена мишљења Интерактивна метода	Уџбеник Лектира Текстови Панои Постери Наставне слике Интернет	посматрање разговори белешке продукти активности ученика домаћи задаци задовољство ученика на часу
Корелација:					

ДОДАТНА НАСТАВА
(1 час недељно, 36 часова годишње)

<i>месец</i>	<i>Садржај рада</i>	<i>број часова</i>
септембар	Врсте речи: променљиве и непроменљиве (систематизација и проширивање постојећих знања)	2

	Граматичке категорије променљивих речи	1
	Гласовне промене у промени облика речи	1
	Вежбање у описивању – уочавање битних појединости	1
октобар	Пишемо причу на основу задатих речи	1
	Падежна синонимија	1
	Синтагме	1
новембар	Апозиција	1
	Апозитив	1
	Главни и зависни реченични чланови	1
	Писање заменица у обраћању: Ви, Ваш	1
децембар	Писање придева изведених од именица у чијој се основи налази ј (армијски)	1
	Писање речце и префикса не уз глаголе, именице и придеве	1
јануар	Израда паноа поводом Савиндана	2
фебруар	Припрема за такмичење	2
	Школско такмичење	2
март	Припрема за такмичење	3
	Општинско такмичење	2
април	Узајамна повезаност књижевности, драме, филма	1

	Наоредни односи међу независним реченицама	1
	Обележавање Светског дана књиге	2
мај	Синтаксичке и стилске вежбе	2
	Обележавање Св.Кирила и Методија, изложбом у холу школе	2
	Писање префикса нај- у суперлативима	1
јун	Писање одричних заменица уз предлоге	1
	Употреба великог слова	1
	Укупно	36

ДОПУНСКА НАСТАВА

Часови допунске наставе се реализују по потреби, за ученике који који у редовној настави матерњег језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Допунски рад организује се током целе године, односно одмах чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја.

План и програм рада:

- Вежбање писања (оба писма)
- Изражајно читање текстова
- Именски и глаголски предикат
- Главни и зависни реченични чланови
- Синтагме
- Напоредни односи међу независним реченицама
- Састављено и растављено писање речи
- Употреба великог слова
- Писање речце НЕ и префикса НАЈ-
- Лични и нелични глаголи

Годишњи програм рада Библиотекарске секције

<i>месец</i>	<i>Садржај рада</i>	<i>број часова</i>
септембар	Добродошлица првацима	1
	Обележавање 8.септембра, Дана писмености	1
	Припрема и обележавање 26.септембра, Европског дана страних језика	2
октобар	Спровођење акције за ученике и наставнике „Поклони књигу школској библиотеци“	1
	Организовање трибине о здравој исхрани поводом Светског дана здраве хране	1
	Октобар – месец књиге	1
	Организовање одласка на Сајам књига	2
новембар	Вук некад и сад – израда паноа	2
	Нове књиге у нашој библиотеци	1
	Приказ омиљене књиге	1

децембар	Припрема и реализација свечане доделе Књижевне награде „Момчило Тешић” у нашој школи	3
	Сусрет са песником за децу, добитником награде	1
јануар	Објављивање литерарног конкурса „Светосавско звонце“	1
	Помоћ у уређивању школског листа	2
фебруар	Квиз за ученике у циљу припреме за Књижевну олимпијаду	1
	Обележавање 21. фебруара, Дана матерњег језика	2
март	Израда накита и панона поводом Дана жена	1
	Препоручујем вам за читање	1
	Прикупљање радова за конкурс „Крв живот значи“	2
април	Обележавање 2.априла, Дана књиге за децу	1
	Изложба ускршњих јаја	1
	Припрема и обележавање 23.априла, Дана књиге	2
мај	Израда панона „Наше фотографије са екскурзије”	2
	Разговор о прочитаним делима	1
јун	Моја омиљена лектира	1
	Анализа рада секције	1
	Укупно	36

--	--	--

Координатор секције:

Соња Столић

Годишњи програм рада Луткарске секције

<i>месец</i>	<i>Садржај рада</i>	<i>број часова</i>
септембар	Увод у луткарство	1
	Избор текста представе	1
	Подела улога према: узрасту, таленту, гласовним могућностима и афинитетима	1
	Читалачка проба	1
октобар	Израда лутака	3
	Избор музике	1
новембар	Осликавање предњег и задњег платна	2
	Учешће на 18.ЛУТКЕФ-у	3

децембар	Вежбе дикције и модулације	1
	Гледање снимка луткарске представе	1
	Позориште сенки	2
јануар	Вежбе анимације лутака	1
фебруар	Распоредне пробе: груписање лутака и реквизита на сцени	2
	Учешће на фестивалу „ФЛУОШ”	2
март	Анализа наступа на ФЛУОШ-у	1
	Звучни и светлосни ефекти	1
април	Припрема и учешће на Васкршњем сабору у Бањи Врујци	4
	Припрема за премијеру у Културном центру	2
мај	Израда комплетног декора и постављање декора	1
	Генерална проба, премијера, реприза	3
јун	Изложба лутака	1
	Анализа извештаја о раду секције	1
	Укупно	36

Координатор Луткарске
секције:
Душица Додић

План и програм рада Драмске секције за школску 2013/2014. годину

<i>месец</i>	<i>Садржај рада</i>	<i>број часова</i>
септембар	Увод у позоришну уметност; разлике између глуме и рецитовања	1
	И виц је драма	1
	Имитације	1
	Гледање позоришног дела или слушање снимка радио-драме	1
октобар	Обнављање представе припремане у претходној години и учешће Секције са обновљеном представом	2
	Анализа одабраног драмског текста	1
новембар	Подела улога за Светосавску свечаност у школи	1
	Читалачке пробе ("рад за столом")	3
децембар	Вежбе артикулације, дикције и модулације	1
	Распоредне пробе: вежбе покрета и гестова	2
	Генерална проба	1
јануар	Наступ у Културном центру поводом Савиндана	1

фeбруар	Избор сценарија за Дан школе	1
	Подела улога	1
	Сценске радње: вежбе ритма, акцента и паузе	1
	Распоредне пробе: груписање лица и ствари на сцени	1
март	Распоредне пробе	2
	Звучни и светлосни ефекти, костими и маске	1
	Увежбавање садржаја за наступ	1
април	Припрема за премијеру	1
	Израда комплетног декора и постављање декора	1
мај	Учешће на фестивалу „Мала дечја сцена” („МАДЕС”)	3
	Генерална проба	1
	Премијера представе поводом Дана школе	2
	Стваралачки рад: писање сценских дела - драматизација	2
јун	Разговор са истакнутим позоришним радницима, професионалцима или аматерима у месту	1
	Анализа извештаја о раду секције	1
	Укупно	36

Координатори Драмске
секције:

Љиљана Јовановић
Милка Дробњаковић

Годишњи програм рада Рецитаторске секције

<i>месец</i>	<i>Садржај рада</i>	<i>број часова</i>
септембар	Формирање секције	1
	Чиниоци изражајног казивања	1
	Акценатске вежбе	2
октобар	Обрада изабране песме	1
	Истраживање облика изражавања песме	1
	Вежбе интонације	1
	Вежбе интензитета	1
новембар	Паузе у рецитовању, понављање и рефрени	1
	Вежбе темпа	1
	Избор садржаја за доделу награде „Момчило Тешић” у нашој школи	1
	Подела улога	1
децембар	Увежбавање садржаја за наступ	4
	Свечана додела награде „Момчило Тешић”	2

	Избор садржаја за Светосавску академију	1
	Увежбавање садржаја	1
јануар	Генерална проба пред наступ	1
	Прослава Савиндана	2
фебруар	Избор песама за такмичење	1
	Припрема за такмичење у рецитовању	3
март	Сарадња са другим секцијама(драмском, луткарском, ликовном)	1
	Такмичење у рецитовању	1
април	Сусрет са професионалним глумцем	1
	Увежбавање садржаја за школску свечаност	2
мај	Наступ за Дан школе	1
	Анализа наступа	1
	Рецитовање најбољих садржаја из протекле године	1
јун	Анализа рада секције и извештај	1
	Укупно	36

Координатори Рецитаторске секције:

Олгица Спасојевић
Вида Дамљановић

Годишњи програм рада Литерарно-новинарске секције

<i>месец</i>	<i>Садржај рада</i>	<i>број часова</i>
септембар	Пријем нових чланова на основу интересовања и способности	1
	Вежбање у писању вести и извештаја	1
	Представљање једног научног часописа	1
	Анкета међу ученицима: Најзанимљивија рубрика прошлог броја „Расадника”	1
	Осмишљавање концепције школског листа	1
октобар	Репортажа – практична вежба	1
	Анализа репортажа написаних поводом Дана здраве хране	1
	Коректура – практична вежба	1
	Посета Сајму књига	2
новембар	Анализа и одабир радова	2
	Прекуцавање и лектурисање радова	1
	Прикупљање материјала за лист „Расадник”	2
	Интервјуисање дечјег писца, добитника књижевне награде „Момчило Тешић”	1

децембар	Уређивање школског листа у сарадњи са члановима Ликовне секције	2
	Рад на школском листу	1
	Идејно решење за насловну страну	1
јануар	Свети Сава у књижевности	1
	Писање тема о Св.Сави	1
	Промоција часописа „Расадник“	1
фебруар	Писање радова на тему „Крв живот значи“ у оквиру сарадње са Црвеним крстом	1
	Посета штампарији	1
	Анкета: читаност нашег школског листа	1
март	Уређење паноа са литерарним радовима поводом Дана жена	1
	Маркетинг у новинарству	1
април	Израда паноа поводом Дана Општине Пожега	1
	Сређивање паноа поводом 23.априла, Дана књиге	1
	Интернет и његова примена у новинарству	1
мај	Избор радова за пано поводом Дана школе	1
	Анализа написаних репортажа написаних поводом Дана Европе, Дана школе или неког другог важног датума у школи	1
	„По повратку са екскурзије“ - анализа извештаја, репортажа, путописа	1

јун	Резултати литерарног конкурса поводом Дана заштите животне средине	1
	Анализа активности и успешности рада секције	1
	Укупно	36

Координатор Литерарно-новинарске секције:
Зорица Ђокић

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

НЕДЕЉНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2 часа недељно
УКУПНО ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ: 72 часа

Циљ

Циљ наставе страног јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Задаци на нивоу језичких вештина

Разумевање говора

Ученик треба да разуме усмену поруку исказану савременим језиком, не дуже од две до три минуте. Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (приповедање, разговор).

Усмено изражавање

Ученик треба да буде оспособљен да савременим језиком исказе једноставну усмену поруку, да буде у стању да учествује у једноставном разговору, да једноставно и јасно исприча лични доживљај или садржај наративног текста.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да прочита и разуме једноставне поруке, знакове, информације, да разуме, глобално, селективно и на нивоу имплицитног, једноставније аутентичне текстове писане савременим језиком, у вези са свакодневним ситуацијама и из домена његовог интересовања.

Писано изражавање

Ученик треба да буде способан да напише своје личне податке, да напише честитку, једноставну поруку и краће неформално писмо, да опише неки доживљај и место у којем живи, да напише нешто о себи и својим интересовањима, да напише кратак резиме о ономе што је чуо, видео или прочитао и изнесе лични став (допадање, недопадање, слагање, неслагање и друго).

Дијалог

Ученик треба да да је способан да користи научене фразе и изразе док води дијалог са наставником, другим учеником или евентуално говорником коме је енглески матерњи језик.

Развијање социо-културне компетенције

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

Недељни број часова: 2

Годишњи фонд: 72

Тема	Број часова	Циљеви и задаци	Начин остваривања програма		
			Активности ученика	Активности наставника	Наставне методе

Увод	обрада	утврђивање	систематизација	провера знања	Ученици треба да:			
	2	2			<p>- савладају грађење и употребу садашњег и будућег времена</p> <p>- разговарају о активностима, плановима, нуђењу помоћи</p> <p>- увежбају фонетску транскрипцију</p> <p>- дају и траже информација о себи и другима</p> <p>- изражавају допадање-недопадање</p>	<p>рад у паровима, писање,</p> <p>допуњавање реченица,</p> <p>индивидуални одговори,</p> <p>читање, слушање</p>	<p>анализира, мотивише,</p> <p>координира, наводи на</p> <p>повезивање и примену знања,</p> <p>усмерава</p>	<p>дијалогска метода,</p> <p>монологска метода,</p> <p>илустративна метода,</p> <p>разговор,</p> <p>коришћење мултимедијалних презентација</p>

<p>Прошлост и садашњост</p>	5	4	1		<p>Читање: разумевање писаног текста, препричавање</p> <p>Грамматика: грађење и употреба прошлых времена, употреба used to за прошлу навику; сложенице, модални глаголи у прошлом времену за означавање обавеза и могућности (had to, didn't have to, could, couldn't)</p> <p>Лексика: употреба too, enough; именовање материјала, опис одеће</p> <p>Комуникативне функције: Постављање и</p>	<p>-потрага за информација ма</p> <p>-решавање мање или више</p> <p>сложених задатака у реалним и</p> <p>виртуелним условима са јасно</p> <p>одређеним контекстом,</p> <p>поступком и циљем</p>	<p>-ученик се упућује у законитост и усменог и писменог</p> <p>изражавањ а</p> <p>-сви граматичк и садржаји уводе</p> <p>се без деталних граматичк их</p> <p>објашњењ а</p>	<p>-Усмено излагање</p> <p>-Групни рад</p> <p>-Рад у пару</p> <p>- Индивидуални рад</p> <p>-Разговор</p> <p>-Коришћење</p> <p>мултимедијалн их</p> <p>презентација</p> <p>-Корелација са</p> <p>предметима: историја (Камено доба), техничко (материјали)</p>
--	---	---	---	--	---	---	---	---

					<p>одговарање на питања</p> <p>Читање, разумевање текста</p> <p>Симулација дијалога у продавници</p> <p>Реаговање на вест</p>			
<p>Филмови, читање, компјутери</p>					<p>Граматика: грађење и употреба Present perfect за описивање досадашњих искустава; прављење разлике између Past simple / Present perfect; извођење именица од придева и обрнуто; question tags</p> <p>Речник: делови компјутера</p> <p>Читање: Прича о каскадерима,</p>	<p>-слушање анкете о провођењу слободног времена</p> <p>-разговор о предностима и манама које доноси слава</p> <p>-вежбање сналажења у раду са компјутерима</p> <p>-учи о образовном систему у другим</p>	<p>- анализира, мотивише, координира, наводи на повезивање и примену знања, усмерава</p>	<p>-индивидуални рад</p> <p>- рад у пару</p> <p>-разговор</p> <p>-коришћење мултимедијалних презентација</p> <p>-слушање аудио материјала</p> <p>-допуњавање текста</p> <p>-корелација са: информатика</p>

	6	3	1		<p>учесницима ријалити програма који су постали познати</p> <p>Разговор о томе шта читају, елементи културе језика који се учи – шта читају тинејџери у УК</p> <p>Писање биографије</p>	земљама		(компјутери)
Здравље, спорт, исхрана, твоје тело					<p>Лексика: именоване делова тела, описивање проблема</p> <p>Граматика: односне реченице (who, which, whose, that); глагол might за упозоравање на оно што би се могло десити</p>	-слушање, допуњавање, одговори на питања, описивање слика, допуњавање реченица, усмено излагање, читање дијалога у паровима, прављење дијалога, давање савета	- организује -припрема -прати -помаже -мотивише -планира -учествује -едукује -вреднује	-дијалогска -индивидуални рад -вербално- текстуална разговор, коришћење мултимедијалних презентација Корелација са

	5	3	1		<p>Комуникативне функције: слагање, неслагање; описивање проблема / давање савета; елементи културе – најзначајнији</p> <p>спортски догађаји у УК; прављење краћих дијалога</p>			биологијом (исхрана)
--	---	---	---	--	---	--	--	-------------------------

<p>Хероји</p>	<p>5</p>	<p>4</p>	<p>1</p>		<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -усвоји лексику везану за тему, разуме краћи текст -раликује и правилно користи придеве са наставцима –ed, -ing -увежба да наручи јело у ресторану и замоли друге да нешто учине за њега- -разликује глаголе иза којих долази инфинитив или –ing -упозна се са елементима културе Британије (Робин Худ, краљ Артур) 	<p>Читање</p> <p>Слушање и реаговање ка краће језичке садржаје везане за тему</p> <p>Симулација ситуација</p> <p>Глума</p> <p>Рад у пару и групи</p> <p>Вођење дијалога ученика међусобно уз координациј у наставника</p>	<ul style="list-style-type: none"> -даје упутства - координира -помаже -мотивише - наводи на повезивање и примену знања -усмерава 	<ul style="list-style-type: none"> -индивидуални рад - рад у пару -разговор -коришћење мултимедијалних презентација -слушање аудио материјала -допуњавање текста -корелација са: историја (краљ Артур), музичко (песма), књижевност (Робин Худ)
----------------------	----------	----------	----------	--	---	---	--	--

					-описује слике користећи конструкције: There's someone/something +ing			
Заштита човекове околине					Ученик треба да: -самостално користи термине везане за наше окружење, климатске промене -усвоји свакодневне изразе и фразе -да усвоји грађење и употребу пасива и пребацивање реченице из	Описивање и дискутовање о темама везаним за текст Одговарање на питања везана за прочитани текст Вежбе слушања и изговора Решавање граматичких вежбања и усвајање прошлих	-даје упутства - координира -помаже -мотивише - наводи на повезивање и примену знања -усмерава	дијалогска -индивидуални рад -вербално- текстуална разговор, коришћење мултимедијалних презентација -корелација са: биологија (очување

	5	4	1		<p>актива у пасив (садашње и прошло време)</p> <p>-усвоји елементе културе (Аустралија)</p> <p>-се подстиче на очување човекове околине</p>	времена		средине), географија (Аустралија), српски (пасив)
Пријатељи, јаз међу генерацијама					<p>Ученик треба да:</p> <p>-Усвоји грађење и употребу кондиционала</p> <p>-правилно користи временске реченице</p> <p>-зна фразалне глаголе</p> <p>-изводи именице од глагола</p> <p>-уме да изрази сврху</p>	<p>Читање</p> <p>Слушање и реаговање ка краће језичке садржаје везане за тему</p> <p>Решавање граматичких вежбања, састављање условних реченица</p> <p>описивање слика, усмено излагање, читање дијалога у</p>	<p>анализира, мотивише,</p> <p>координира, наводи на</p> <p>повезивање и примену знања,</p> <p>усмерава</p>	<p>дијалогска</p> <p>-индивидуални рад</p> <p>-вербално-текстуална</p> <p>разговор,</p> <p>коришћење мултимедијалних</p> <p>презентација</p> <p>-Корелација са: географија (Европска Унија),</p>

					<p>користећи инфинитив</p> <p>-разуме и уме самостално или уз помоћ наставника да исприча басну Пријатељи</p> <p>-усвоји свакодневне изразе и фразе</p> <p>-усвоји елементе културе (волонтирање)</p>	<p>паровима, давање савета</p>		<p>музичко (песма)</p>
	4	4	1					
Писмени и контролни задаци (2 писмена и 4 контролна)			4	6	Ученик треба да:	- индивидуалн и одговори ученика писаним путем	- сугерише	- индивидуални рад.
	укупно				- се самостално сналази у проблемима за правилно решење граматичких целина;			
	32	24	10	6	- правилно процењује дати временски период за			

					решење задатака			
--	--	--	--	--	-----------------	--	--	--

Додатна настава : 8 часова

Тема	Број часова	Циљеви и задаци	Начин остваривања програма		
			Активности ученика	Активности наставника	Наставне методе
<ul style="list-style-type: none"> • History / materials • ICT / computers • Vitamins and minerals • The Fighting Temeraire • Science / hurricanes • The European Union • Listening comprehension • Reading comprehension 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>Ученик треба да разуме краћи наративни текст који чита или слуша и самостално га преприча; уради мање истраживачке радове на задату тему;</p>	<p>рад у паровима, писање,</p> <p>допуњавање реченица,</p> <p>индивидуални одговори,</p> <p>читање, слушање</p>	<p>анализира, мотивише,</p> <p>координира, наводи на</p> <p>повезивање и примену знања,</p> <p>усмерава</p>	<p>дијалошка метода,</p> <p>монолошка метода,</p> <p>илустративна метода,</p> <p>разговор,</p> <p>мултимедијалне презентације</p>

Допунска настава : 8 часова

Тема	Број часова	Циљеви и задаци	Начин остваривања програма		
			Активности ученика	Активности наставника	Наставне методе
<ul style="list-style-type: none"> • Present tenses • Past tenses • Present perfect • The Iceman • King Arthur • First conditional • Passive • Friends 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>Ученици треба да савладају грађење и употребу времена, обично као припрема пред контролни/писмени задатак и додатно увежбају читање, значење речи у текстовима</p>	<p>рад у паровима, писање,</p> <p>допуњавање реченица,</p> <p>индивидуални одговори,</p> <p>читање, слушање</p>	<p>анализира, мотивише,</p> <p>координира, наводи на</p> <p>повезивање и примену знања,</p> <p>усмерава</p>	<p>дијалoшка метода,</p> <p>монолошка метода,</p> <p>илустративна метода,</p> <p>разговор,</p>

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци наставе ликовне културе:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;
- стварање услова да ученици на часовима, у процесу реализације садржаја, користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развој способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепог писања;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Р/б	Наставна тема	Укупан број часова	Број часова обраде	Број часова вежбе
1.	Арабеска	4	1	3
2.	Пропорције	4	1	3
3.	Композиција и простор	20	16	4
4.	Обједињавање покрета, игре и звука	6	2	4
5.	Фотографија	2	1	1

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		

				рада	
АРАБЕСКА	4(1+3)	Уочава сазнаје именује разликује примењује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање - Развијање способности за комбиновање и конструисање	вербални, хеуристички, демонстративни, практичан рад и радионица, истраживачки рад ученика	Развијање перцепције на основу ритмичких структура природних појава, облика и уметничких дела, као и естетског процењивања. Развијање способности за комбиновање и конструисање.
ПРОПОРЦИЈЕ	4(1+3)	Уочава сазнаје именује разликује упоређује примењује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање - Развијање способности правилног уочавања	вербални, хеуристички, демонстративни, практичан рад и радионица	Развијање способности правилног уочавања и препознавања величина и односа величина и њихово представљање ликовним језиком.
КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	20(16+4)	Уочава сазнаје именује разликује упоређује примењује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање - Развијање способности за препознавање различитих начина представљања простора у ликовним делима	вербални, демонстративни, практичан рад и радионица, истраживачки рад ученика	Развијање осећаја за простор. Развијање сензибилитета за равнотежу у композицији. Развијање способности за препознавање различитих начина представљања простора у ликовним делима. Развијање осећаја за равнотежу у композицији и естетског процењивања.
ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА, ИГРЕ И ЗВУКА	6(2+4)	Уочава сазнаје именује разликује упоређује представља примењује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање - Развијање сензибилитета за временску	вербални, демонстративни, практични рад и радионица, игровне активности, истраживачки	Развијање сензибилитета за временску и просторну илузију и стварност, уочавање динамике приликом повезивања покрета и звука. Развијање моторике. Развијање способности за уочавање повезаности медијских линија. Развијање способности за креативно и апстрактно мишљење.

			и просторну илузију и стварност	рад ученика	Посматрање и естетско доживљавање дела ликовних уметности.
ФОТОГРАФИЈА	2(1+1)	Уочава сазнаје разликује упоређује примењује	-презентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање - Развијање чулне осетљивости и осећајности за визуелно споразумевање	вербални, демонстративни, истраживачки рад ученика	Развијање чулне осетљивости и осећајности за визуелно споразумевање. Развијање интересовања и способности за самостално откривање визуелних -појава и законитости-посматрање и естетско доживљавање дела ликовних уметности. Оспособљавање за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја. Развијање интересовања за оплемењивање и заштиту природе и унапређење културе живљења. Развијање способности за креативно и апстрактно мишљење.

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

НАЗИВ ОБЛАСТИ	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО	
	Довољан 2	Добар 3	Врло добар 4	Одличан 5
АРАБЕСКА	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> описује свој ради ирадове других (нпр. исказује утисак) зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности када образлаже свој рад и радове других анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат користи друга места и изворе (нпр.

			културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)	библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности
ПРОПОРЦИЈЕ	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање) • описује свој ради ирадове других • зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности •образлаже свој рад и радове других •лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности • користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности 	<ul style="list-style-type: none"> •Ученик/ца уме да: одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју • изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат •уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота. анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)
	<p>Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике •влада појмовима: 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала 	<ul style="list-style-type: none"> •Ученик/ца уме да: одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин

<p>КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР</p>	<p>изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове</p> <ul style="list-style-type: none"> • зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу 	<p>медија, техника и материјала визуелних уметности</p> <ul style="list-style-type: none"> • образлаже свој рад и радове других одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт • лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст 	<p>визуелне уметности (цртање, сликање, колаж, интернет, видео)</p> <ul style="list-style-type: none"> • користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности 	<p>реализовати своју (одабрану) идеју</p> <ul style="list-style-type: none"> • изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат • уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.
<p>ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА, ИГРЕ И ЗВУКА</p>	<p>Ученик/ца:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике • влада појмовима • зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности • образлаже свој рад и радове других одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт • лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности (интернет, видео) • користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности 	<ul style="list-style-type: none"> • Ученик/ца уме да: одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју • изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат • уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.

<p style="text-align: center;">ФОТОГРАФИЈА</p>	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике визуелних уметности • зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности • зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу • образлаже свој рад и радове других одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других • одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности 	<p>Ученик/ца уме да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат • уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других • изводи радове са одређеном намером користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота.
--	--	--	--	---

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно- васпитном раду		Начини и попусти остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
<ul style="list-style-type: none"> - Упознавање музике различитих епоха : Праисторија, античка епоха, средњи век, барок, класицизам, ренесанса - Упознавање музичких инструмената - Музика на тлу Србије - Основе музичке писмености 	22	<ul style="list-style-type: none"> - Уочава различитост епоха - Анализира дела композитора - Креативност 	<ul style="list-style-type: none"> наводи - анализира - дискутује 	<ul style="list-style-type: none"> - аудитивна - дијалогска - демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> упознају музичке културе са музиком различитих епоха - развијање музикалности и креативности - неговање смисла за колективно и индивидуално музицирање
<p style="text-align: center;">Слушање музике</p> <ul style="list-style-type: none"> а) Слушање музике : Усмеравање пажње ученика на аналитичко слушање музике Разликовање звучних боја инструмената Упознавање музичких дела, стваралаца и извођача 	6	<ul style="list-style-type: none"> - слушање музике различитих епоха - препознавање звука инструмената - анализира - уочава различитост одређених 	<ul style="list-style-type: none"> анализира - усмерава - мотивише 	<ul style="list-style-type: none"> аудитивна демонстративна 	<ul style="list-style-type: none"> - развијање навика за слушање музике - подстицање доживљаја - оспособљавање за разумевање музике

		облика			
Музичко стваралаштво импровизација мелодије на задани текст	3	креативност - изражајност - стваралачтво	- усмерава - анализира - дискутује	- дијалогска демонстративна	- подстицање стваралачког ангажовања ученика - развијање музичке креативности - развијање способности за импровизацију мелодије

СТАНДАРДИ	ОБЛАСТ
<p>Основни ниво: Ученик уме да препозна основне елементе музичке писмености, опише основне карактеристике музичких инструмената и састава, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва.</p> <p>Средњи ниво: Ученик разуме повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу. Уме да анализира повезаност облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота.</p> <p>Напредни ниво: Ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. Разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора. Критички и аргументовано образлаже свој суд.</p>	<p>ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ</p> <p>ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ</p>
<p>Основни ниво: Ученик уме да на основу музичких примера, да именује музичке и изражајне елементе, извођачки састав, музичке жанрове, српски музички фолклор.</p> <p>Средњи ниво: Ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. Брз</p>	

<p>темпо са животним карактером), уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. Узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре). Може да препозна структуру и драматургију одређеног жанра у случном примеру.</p> <p>Напредни ниво: Ученик уме да анализира случни пример и открије везу опажених карактеристика са структуралном и драматуршком димензијом звучног примера, жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера са контекстом звучног примера и контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора</p>	<p style="text-align: center;">СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ</p>
<p>Основни ниво: Ученик уме да пева или свира једноставне дечије, народне или популарне композиције предвиђене Наставним планом и програмом.</p> <p>Напредни ниво: Ученик уме да изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем или као солиста и у школским ансамблима</p>	<p style="text-align: center;">МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ</p>
<p>Основни ниво: Ученик уме да направи музички инструмент користећи предмете из окружења, осмисли мање музичке целине користећи понуђене мотиве.</p> <p>Напредни ниво: Ученик уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетском контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом). Ученик уме да осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте и импровизује или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих музичких жанрова и стилова</p>	<p style="text-align: center;">МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО</p>

ИСТОРИЈА

Фонд часова: недељни- 2 годишњи- 72

Оперативи задаци:

- Разуме појам нови век и основне одлике тог историјског периода
- Разуме историјске догађаје, појаве и процесе, улоге историјских личности у развоју људског друштва
- Разуме улогу личности које су обележиле нови век у општој и националној историји
- Разуме положај српског народа под Турском, Хабсбуршком и Млетачком влашћу
- Зна да користи историјске карте за период новог века
- Зна да користи историјске изворе
- Разуме улогу личности које су обележиле нови век у општој и националној историји
- Разуме о положај српског народа под Турском, Хабсбуршком и Млетачком влашћу
- Разуме положај српског народа под Турском, Хабсбуршком и Млетачком влашћу
- Зна околности и догађаје о настанку, развоју и стицању независности Српских земаља до мађународног признавања независности 1878.
- Има критички однос према историјским изворима
- Разуме положај Српског народа под Турском, Хабсбуршком и Млетачком влашћу

- Зна да користи и селекује историјске изворе
- Ума критички однос према историјским изворима

Глобални план:

Редни број	Наставна тема	обрада	утврђивање	систематизација	укупно
1.	Успон Европе(Европа од кр.15.до кр. 18 века	6	6	1	13
2.	Српски народ под страном влашћу од 16. до 18 века	8	8	1	17
3.	Доба револуције (свет од кр.18.века до 70-тих год. 19.века)	9	7		16
4.	Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног прознања 1878.године	11	9		20
5.	Српски народ под страном влашћу од краја 18 века до 70. година 19.века	2	1	3	6

СЕДМИ РАЗРЕД					
Трајање	Садржај	Активности наставника	Активности ученика	Начин и поступак остваривања	Образовни стандарди
6+6+1	1. Основне одлике новог века	-објашњава -усмерава	-активно слушање -учешће у	Именује и разликује основне временске одреднице	ИС.1.1.1. ИС.2.1.1. ИС.3.1.1.ИС1.1.4. ИС2.1.4. ИС3.2.1.

	<ul style="list-style-type: none"> - Велика географска открића - Градови у новом веку - Хуманизам и ренесанса - Реформација и противреформација - Апсолутне монархије 	<ul style="list-style-type: none"> -сугерише -анализира -мотивише -подстиче -упућује на изворе 	<p>разговору</p> <ul style="list-style-type: none"> -гледање илустрација и графикона -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора - петнаестоминутна писмена провера 	<ul style="list-style-type: none"> -Уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости -Уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом -Препознаје једноставне и карактеристичне информације дате у форми слике -Уме да одреди из које епохе потиче историјски извор када је његов текст непознат ученику <p>Уме да анализира и процени релевантност историјских извора</p>	<p>ИС1.1.6 ИС2.2.3. ИС3.2.3.ИС1.1.9.</p> <p>ИС1.1.10. ИС1.2.3.</p>
8+8+1	<p>2. Српски народ под страном влашћу од 16. до 18. века</p> <ul style="list-style-type: none"> - Турска освајања, држава и друштво од 16. до 18. Века - Положај Срба у Турском царству - Српска православна црква - Срби у ратовима Аустрије, Млетачке Републике и Турског царства 	<ul style="list-style-type: none"> објашњава -усмерава -сугерише -анализира -мотивише -подстиче -упућује на изворе 	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикона -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора - петнаестоминутна писмена пров 	<ul style="list-style-type: none"> -Препознаје значење основних појмова из историје цивилизације -Зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје -Препознаје да постоји повезаност између регионалне и опште историје -Уме да закључу зашто је дошло до неких историјских догађаја 	<p>ИС.1.1.1ИС1.1.6. ИС2.1.1. ИС3.1.1.</p> <p>ИС1.1.9. ИС2.1.3. ИС3.1.6.ИС1.2.3. ИС2.1.4.ИС1.2.4.</p> <p>ИС.1.1.1. ИС.2.1.1. ИС.3.1.1.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Сеобе Срба - Срби под Хабсбуршком и Млетачком влашћу - Почеци грађанске класе код Срба 				
9+7	<p>3. Доба револуција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Индустриска револуција - Политичке револуције - Француска револуција - Наполеоново доба - Револуције 1848.-1849. - Уједињење Немачке и Италије - Грађански рат у САД - Велике силе, Источно питање и Балкански народи 	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикана -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора - петнаестоминутна писмена провера 	<ul style="list-style-type: none"> -активно слушање -учешће у разговору -гледање илустрација и графикана -читање текстова и -истраживање и анализа историјских извора - петнаестоминутна писмена пров 	<ul style="list-style-type: none"> -Препознаје значење основних појмова из историје цивилизације -Именује најважније појаве из опште историје -Препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова који су му познати а који говоре о истом догађају -Препознаје да постоји повезаност између регионалне и светске историје Зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје -Уме да одреди угао гледања на историјску појаву на основу поређења историјских извора -Разуме како су повезане појаве из прошлости и садшњости -Уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе 	<ul style="list-style-type: none"> ИС1.1.6. ИС2.1.1. ИС3.1.1.ИС1.1.9. ИС2.1.3. ИС3.1.6. ИС1.2.3. ИС2.1.4. ИС1.2.4.

				на исту историјску појаву	
11+9	<p>4. Нововековне српске државе Србија и Црна гора –до признавања независности 1878.</p> <p>- Српска револуција 1804.-1835. године</p> <p>- Први српски устанак</p> <p>- Други српски устанак</p> <p>- Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића</p> <p>- Уставобранитељски режим 1842-1858. год.</p> <p>- Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића</p> <p>- Србија на путу ка независности</p> <p>- Црна гора у доба владичанства</p> <p>- Кнежевина Црна гора</p>	<p>-активно слушање</p> <p>-учешће у разговору</p> <p>-гледање илустрација и графикона</p> <p>-читање текстова и</p> <p>-истраживање и анализа историјских извора</p> <p>- петнаестоминутна писмена провера</p>	<p>-активно слушање</p> <p>-учешће у разговору</p> <p>-гледање илустрација и графикона</p> <p>-читање текстова и</p> <p>-истраживање и анализа историјских извора</p> <p>- петнаестоминутна писмена пров</p>	<p>-Уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>-Именује важније појаве из националне историје</p> <p>-Зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје</p> <p>-Препознаје да постоји повезаност догађаја из прошлости са данашњим</p> <p>Зна специфичне детаље из националне и опште историје</p> <p>-Разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне и опште историје</p> <p>Уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем</p>	<p>ИС1.1.4. ИС2.1.2. ИС3.1.3.ИС1.1.7. ИС2.2.4. ИС3.1.4.</p> <p>ИС1.1.9. ИС3.1.5.</p> <p>ИС1.1.10. ИС3.2.4.</p> <p>ИС3.2.5.</p>

2+1	<p>5. Српски народ под страном влашћу</p> <p>- Срби под Хабсбуршком влашћу</p> <p>- Положај Срба у Турском царству</p>	<p>објашњава</p> <p>-води дискусију</p> <p>-поставља проблем</p> <p>-упућује на изворе</p> <p>проверава</p>	<p>-активно слушање</p> <p>-учешће у разговору</p> <p>-гледање илустрација и графикана</p> <p>-читање текстова и</p> <p>-анализирање историјских извора</p> <p>-истраживање и анализа историјских извора</p> <p>-писмена провера знања (тест)</p>	<p>- Уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости</p> <p>Именује важније појаве из националне историје</p> <p>-Уме да наведе узроке и последице најважнијих догађаја из прошлости</p> <p>Препознаје да постоји повезаност између регионалне и светске историје</p> <p>Зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје</p> <p>-Уме да анализира и одреди ближе хронолошко прекло извора</p> <p>-Уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена</p>	<p>ИС1.1.5. ИС2.1.1. ИС3.1.2.ИС1.1.4. ИС2.1.2. ИС3.1.2.</p> <p>ИС1.1.7. ИС2.1.4. ИС3.1.5. ИС1.1.9. ИС2.1.5. ИС3.1.6.</p> <p>ИС1.1.10. ИС2.1.6. ИС3.2.1. ИЦ1.2.1. ИС2.2.2. ИС3.2.3.</p> <p>ИС1.2.4. ИС2.2.4. ИС3.2.7.ИС1.2.7. ИС2.2.5.ИС1.2.8.</p>
-----	---	---	---	--	---

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ ИСТОРИЈА- 7.разред

1. **Основне одлике новог века** (Велика географска открића; Градови у новом веку; Хуманизам и ренесанса; Реформација и противреформација; Апсолутне монархије)

ОСНОВНИ НИВО

ИС.1.1.1.- Именује и разликује основне временске одреднице

ИС 1.1.4.- Уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости

ИС 1.1.6.- Препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС 1.1.9.- Зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.1.10.-Уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС 1.2.3.- Препознаје једноставне карактеристичне историјске појаве дате у форми слике

СРЕДЊИ НИВО

ИС.2.1.1.- Уме да повеже личност и феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС 2.1.4.- .Препознаје да постоји повезаност догађаја из прошлости са догађајима из садашњости

ИС 2.2.3.- Уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику

НАПРЕДНИ НИВО

ИС 3.1.1-..Уме да примени знање из историјске хронологије (уме да прецизно одреди којој деценији и веку, историјском преиоду припада одређена година, личност и историјски феномен

ИС 3.2.1.- .Уме да изврши селекцију историјских извора

ИС 3.2.3.- Уме да анализира и процени ближе хронолошкопорекло историјских извора

2. Српски народ под страном влашћу од 16. до 18. века (Турска освајања, држава и друштво од 16. до 18. Века; Положај Срба у Турском царству; Српска православна црква; Срби у ратовима Аустрије, Млетачке Републике и Турског царства; Сеобе Срба; Срби под Хабсбуршком и Млетачком влашћу; Почети грађанске класе код Срба)

ОСНОВНИ НИВО

ИС 1.1.1.- Именује и разликује основне временске одреднице

ИС 1.1.6.- Препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС 1.1.9.- Зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.2.3 - Препознаје једноставне карактеристичне историјске појаве дате у форми слике

ИС 1.2.4.- Уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми карте у којој је дата легенда

СРЕДЊИ НИВО

ИС 2.1.1.- Уме да повеже личност и феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС 2.1.3.- Препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје

ИС 2.1.4.- Препознаје да постоји повезаност догађаја из прошлости са догађајима из садашњости

НАПРЕДНИ НИВО

ИС 3.1.1.- Уме да примени знање из историјске хронологије (уме да прецизно одреди којој деценији и веку, историјском преиоду припада одређена година, личност и историјски феномен

ИС 3.1.6.- Уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

3. Доба револуција (Индустријска револуција; Политичке револуције; Француска револуција; Наполеоново доба; Револуције 1848.-1849.; Уједињење Немачке и Италије; Грађански рат у САД; Велике силе, Источно питање и Балкански народи)

ОСНОВНИ НИВО

ИС 1.1.6.- Препознаје значење основних појмова из историје цивилизације

ИС 1.1.9 - Зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.2.3. - Препознаје једноставне карактеристичне историјске појаве дате у форми слике

ИС 1.2.4.- Уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми карте у којој је дата легенда

СРЕДЊИ НИВО

ИС 2.1.1. -Уме да повеже личност и феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС 2.1.3.- Препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје

ИС 2.1.4.- .Препознаје да постоји повезаност догађаја из прошлости са догађајима из садашњости

НАПРЕДНИ НИВО

ИС 3.1.1.- Уме да примени знање из историјске хронологије (уме да прецизно одреди којој деценији и веку, историјском преиоду припада одређена година, личност и историјски феномен

ИС 3.1.6.- Уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

4. Нововековне српске државе Србија и Црна гора –до признавања независности 1878. (Српска револуција 1804.-1835. Године; Први српски устанак; Други српски устанак; Прва владавина Милоша и Михаила Обреновића; Уставобранитељски режим 1842-1858. год.; Друга владавина Милоша и Михаила Обреновића; Србија на путу ка независности; Црна гора у доба владичанства; Кнежевина Црна гора)

ОСНОВНИ НИВО

ИС 1.1.4.- Уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости

ИС 1.1.7.- Именује најважније појаве из националне историје

ИС 1.1.9.- Зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.1.10.-Уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

СРЕДЊИ НИВО

ИС 2.1.2.- Препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје

ИС 2.2.4.-Уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

НАПРЕДНИ НИВО

ИС 3.1.3.- Зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС 3.1.4.Разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне и опште историје

ИС 3.1.5.- Разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС 3.2.4.- Уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори историјски извор (идеолошки, културолошки. Социјални, политички, географски контекст извора)

ИС 3.2.5.- Уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их се претходним историјским знањем (закључује из историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графика и закључује о појави)

5. Српски народ под страном влашћу (Срби под Хабсбуршком влашћу; Положај Срба у Турском царству)

ОСНОВНИ НИВО

ИС 1.1.5.- Уме да одреди ком историјском периоду припадају важне године из прошлости

ИС 1.1.4.- Уме да одреди ком веку припадају важне године из прошлости

ИС 1.1.7. . Именује најважније појаве из националне историје

ИС 1.1.9.- Зна на ком простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје

ИС 1.1.10.-Уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

ИС 1.2.1.- Препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних и материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч

ИС 1.2.4. -Уме да прочита једноставне историјске информације дате у форми карте у којој је дата легенда

ИС 1.2.7.- Зна де се исте историјске појаве могу различито тумачити-

ИС 1.2.8.- Препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

СРЕДЊИ НИВО

ИС 2.1.1.- Уме да повеже личност и феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом

ИС 2.1.2.- Препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје

ИС 2.1.4.--Препознаје да постоји повезаност догађаја из прошлости са догађајима из садашњости

ИС 2.1.5.- Зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји

ИС 2.1.6.-Зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји

ИС 2.2.2.- Уме да закључи о ком исторјском феномену је речна основу карактеристичних историјских извора

ИС 2.2.4.-Уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеженог) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС 2.2.5.- Препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

НАПРЕДНИ НИВО

ИС 3.1.2.- Уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

ИС 3.1.5.- Разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС 3.1.6.- Уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

ИС 3.2.1.- Уме да изврши селекцију историјских извора

ИС 3.2.3.-Уме да анализира и процени ближе хронолошкопорекло историјских извора

ИС 3.2.7.- Уме да изрази став, мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и даа одреди врсту пристрасности

План рада допунске и додатне наставе из историје

Додатна настава:

Садржај програма	Број часова	Активност наставника у образовно васпитном раду	Циљеви и задаци
Избор ученика и усвајање годишњег плана рада	1	-води разговор објашњава, подстиче	упознавање са садржајем плана додатне наставе
Обнављање и проширивање знања из претходних разреда	1	-објашњава, усмерава, наводи , упућује на изворе, поставља проблем, подстиче	-обнављање постојећег и проширивање знања, развијање вештина креативности и међусобне сарадње
Успон Европе (Европа од краја 15. до краја 18.века)	1	-води дискусију, наводи, ствара ситуацију, анализира., подстиче, усмерава	-развијање сарадничког односа, проширивање постојећих и усвајање нових знања, сналажење на карти
Српски народ под страном влашћу од 16. до 18 века	4	-објашњава, води дискусију, упућује на изворе и литературу, поставља проблем, сугерише	-усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атлас,оспособљавање за самосталан рад
Српски народ под страном влашћу од 16. до 18 века кр.18.века до 70-тих год.	1	-објашњава, води дискусију, упућује на изворе и литературу, поставља	-усвајање нових знања, утврђивање постојећих, употреба атлас,оспособљавање за самосталан рад

19.века)		проблем, сугерише	
Нововековне српске државе Србија и Црна Гора (до међународног прознања 1878.године	2	-објашњава, подстиче, мотивише, усмерава истраживање, анализира	Осамостаљивање у раду, самостално истраживање, самостално и правилно коришћење стручне литературе, штампе
Српски народ под страном влашћу од краја 18 века до 70. година 19.века	1	-објашњава, подстиче, мотивише, усмерава истраживање, анализира	Самостално рукују, истражују, сазнају и примењују техничка достигнућа у настави
Припрема за такмичење	7	-објашњава, подстиче, мотивише, усмерава истраживање, анализира	Развијање свестраније, целокупније личности са ширим размишљањима о збивањима, истраживачком раду и нових сазнања о свету

Допунска настава:

Број часа	Наставна јединица
1.	Нови век
2.	Велика географска открића
3.	Хуманизам и ренесанса
4.	Реформација

5.	Верски ратови
6.	Апсолутне монархије
7.	Апсолутне монархије
8.	Турска-уређење
9.	Срби у Турској
10.	Аустро турски ратови
11.	Срби у Турској сеобе
12.	Срби у Хабсбуршкој монархији
13.	Револуције-подела
14.	Енглеска револуција Индустријска револуција
15.	Француска револуција
16.	Француска револуција
17.	Наполеон
18.	Наполеон
19.	Наполеон
20.	Бечки конгрес
21.	Први српски устанак

22.	Први српски устанак-ток
23.	Први српски устанак-слом
24.	Први српски устанак-организација власти
25.	Други српски устанак
26.	Аутономија
27.	Вук Карацић
28.	Уставобранитељи
29.	Кнез Михаило
30.	Берлински конгрес-независност
31.	Берлински конгрес
32.	Црна гора
33.	Црна гора-Његош
34.	Срби у Хабсбуршкој монархији
35.	Србија-друштво слободних сељака
36.	Берлински конгрес

ГЕОГРАФИЈА

Циљеви и задаци:

-стицање и усвајање знања о природно-географским одликама ваневропских континената, регија и држава, -уознавање економско-географских карактеристика, -оспособљавање за праћење друштвених активности и промена у савременом свету као и њихов допринос у општем развоју човечанства.

Редни број	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова	Број часова обраде	ИЗВОРИ ЗНАЊА
1	Увод	1	1	
2	Географска обележја Азије	21	13	
	Географска обележја Африке	14	7	Уџбевик, атлас ,
3	Географска обележја Северне Америке	12	6	Интернет,
4	Географска обележја Средње и Јужне Америке	12	6	Штампани извори,
5	Географска обележја Аустралије и Океаније	6	3	енциклопедије
6	Географска обележја поларних области	4	2	Географска читанка
7	Свет као целина	2	2	
	Регионална Географија ваневропских континената - УКУПНО	72	38	

Садржаји програма	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
		Слушање, описивање, демонстрација,	-разговара, - објашњава, ствара	Фронтални, монолошка,	Усвајање знања о природногеографским одликама

<p>1. Тема --Регионална географија ваневропских континената: Азија, Африка; Северна, Средња, Јужна Америка; Аустралија и Океанија; Поларне области</p>	<p>72</p>	<p>показивање, закључивање, упоређивање, разговор, размењивање сопствених знања и мишљења, истраживање, писање реферата, израда тематских карата, анализирање, уочавање, самоцењивање и самовредновање сопственог рада,</p>	<p>ситуације за решавање проблемских тема, учествује у организацији и координира у раду група, тимова, демонстрира, мотивише ученике, похваљује, награђује -упућује у : самостално истраживање, коришћење литературе и других извора знања, у перманентно повезивање стечених знања из свих области са новим сазнањима, стално проверава постигнућа ученика</p>	<p>дијалошка, дијалошко-демонстрациона, илустративна, рад у групама, самостални рад, тимски рад, истраживачки рад, писање реферата, израда тематских карата, комбиновани, коришћење интернета...</p>	<p>ваневропских континената, њихових регија и појединих држава, Стекну знања о друштвеноекономским одликама, упознају економско географске карактеристике, Оспособе се за праћење економских и друштвених активности и промена у савременом свету као и њихов допринос у општем развоју човечанства, Да се оспособе за коришћење географске литературе и различитог илустративног материјала у сврху лакшег савлађивања наставног градива и оспособљавања за самосталан рад</p>
--	-----------	---	---	--	---

					и примену својих знања у другим наставним предметима и програмима, Развијање духа солидарности и толеранције према другим народима у свету
--	--	--	--	--	--

СТАНДАРДИ

Наставни садржаји	Фонд	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Азија	13+7	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ 1.4.2. именује континенте (Азију) и препознаје њене основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
Африка	10+5	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте</p> <p>ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред</p> <p>ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице - објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом</p> <p>ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва</p> <p>ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте</p> <p>ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља</p> <p>ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

<p align="center">Северна Америка–опште географске одлике</p>	<p align="center">6+6</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама Географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p align="center">Јужна Америка</p>	<p align="center">5+4</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

<p>Аустралија и Океанија-опште географске одлике</p>	<p>3+3</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама Географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Поларне области- Арктик и Антарктик</p>	<p>2+2</p>	<p>ГЕ 1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте ГЕ 1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред ГЕ 1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике</p>	<p>ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва ГЕ 2.4.2. описује природне и друштвене одлике континента и наводи његове географске регије</p>	<p>ГЕ 3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте ГЕ 3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>
<p>Свет као целина</p>	<p>2+2</p>		<p>ГЕ 2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.3.2. именује међународне организације у свету (EU, UNICEF, UN, UNESCO, FAO, Црвени крст)</p>	<p>ГЕ 3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије</p>

ФИЗИКА

Циљеви и задаци наставе

Ученик треба да:

-разликује скаларне физичке величине од оних које су дефинисане интензитетом, правцем и смером(време, маса, температура, брзина, убрзање, сила...)

-користи на нивоу примене основне законе механике- Њутнове законе

-уме да слаже и разлаже силу

-упозна силу трења

-разуме да је рад једнак промени енергије

-на нивоу примене користи законе одржања(маса и енергије)

-разликује различите врсте кретања(равномерно,равномерно убрзано и равномерно успорено) и зна њихове карактеристике

-прави разлику између температуре и топлоте

-уме да рукује мерним инструментима

-користи јединице Међународног система SI за одговарајуће физичке величине

Начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма

Настава физике остварује се кроз следеће основне облике:

1.Излагање садржаја тема уз одговарајуће демонстрационе огледе

2.Решавање квалитативних и квантитативних задатака

3.Лабораторијске вежбе

4.Коришћење и других начина рада који доприносе бољем разумевању садржаја тема(домаћи задаци, читање популарне литературе из историје физике и сл.)

5.Систематско праћење рада сваког појединачног ученика

Веома је важно да при извођењу прва три облика наставе наглашава њихова обједињеност јединственом циљу:откривање и формулисање закона и њихова примена. У противном, ученик ће стећи утисак да постоје три различите физике:једна се слуша на предавањима, друга се ради кроз рачунарске задатке , а трећа се користи у лабораторији.

Врсте активности у образовно-васпитном раду

-ученици прате ток посматране појаве при извођењу демонстрационог огледа, затим својим речима на основу сопственог расуђивања, описују појаву коју посматрају

-рад у малим групама при извођењу експерименталних вежби

-мерење различитих физичких величина при извођењу лабораторијских вежби

-процена грешке само за директно мерење величине(дужина, време...)

-приказује графички и табеларно добијене податке

-израда домаћих задатака

-израда паноа за учионицу или хол школе

Циљ наставе физике је да ученици упознају природне појаве и основне природне законе ,да стекну основну научну писменост,да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање,оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су:

-развијање функционалне писмености

-упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици

- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона
- активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање
- развијање логичког и апстрактног мишљења
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја
- развијање способности за промени знања из физике
- употреба физичких појава у екологији, заштити и унапређењу животне средине
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи

	Садржај програма	Обрада	Утврђивање	Лабораторијске вежбе	Укупно
I	Сила и кретање	9	14	2	25
II	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	4	6	2	12
III	Равнотежа тела	5	5	1	11
IV	Механички рад и енергија. Снага	6	7	2	15
V	Топлотне појаве	3	5	1	9
Укупно		30	33	9	72

Редни број теме	Садржај програма	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања програма	Циљеви и задаци садржаја програма
1.	Сила и кретање	25	посматрају, самостално закључују, наводе примере, анализирају решавају рачунские и	Излаже нов садржај. Упућује на коришћење додатне литературе и збирки задатака. Изводи огледе и наводи практичну	-фронтални -индивидуални -групни облик рада	Ученик треба: -да разликује изразе физичких закона од дефиниције физичких величина;

			<p>графичке задатаке</p> <p>питају, записују, закључују, анализирају демонстрационе</p> <p>огледе и рачунске задатаке и</p> <p>математички израчунавају</p> <p>непознату величину.</p>	<p>примену.Поставља питања и рачунске задатке.Усмерава,сугерише и наводи ученике на решење задатака,наводи их да повезују и примењују стечена знања из физике и других предмета.</p>	<p>-дијалoшка метода</p> <p>-илустративно-демонстративна метода</p> <p>-практични рад</p> <p>-решавање рачунских задатака</p>	<p>-да користи на нивоу примене брзину и убрзање,</p> <p>-да разуме релативност кретања,</p> <p>-да уме да мери и израчунава брзину и убрзање праволинијског равномерног, односно неравномерног кретања .</p> <p>-користи на нивоу примене II и III Њутнов закон механике на једноставним примерима,</p> <p>-да уме да изврши динамичко мерење силе,</p> <p>-да разликује скаларне од векторских физичких величина(време, маса, температура, брзина, убрзање и сила).</p>
2.	<p>Кретање тела под дејством силе теже.</p> <p>Сила трења</p>	12	<p>спонтано прате, сопствено расуђују, постављају питања и да кроз примере уочавају разлику и сличности између силе трења и силе отпора средине.Примењују стечена знања на решавање проблема.</p>	<p>Показује на примерима силу трења и указује на њеном значају у обављању свакодневних активности.Инсистира на прецизности,јасноћи излагања и писања формула које исказују физичке законе и законитости.</p>	<p>-фронтални</p> <p>-индивидуални</p> <p>-групни облик рада</p> <p>-дијалoшка метода</p> <p>-илустративно-</p>	<p>Ученик треба: да разуме безтежинско стање тела,</p> <p>- да упозна силу трења и силу отпора средине,</p> <p>-да се упозна са слободним падом, хитцом навише и хитцом наниже(кретањима тела у гравитационом пољу).</p>

					демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	
3.	Равнотежа тела	11	посматрају, питају, мере, рачунају, закључују, повезују и врше анализу задатака.	Демонстрира.Излаже нов садржај.Наводи на повезивање теорије и праксе.Буди радозналост код ученика.Ради рачунске задатке.	-фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалогска метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака	Ученик треба: да уме да слаже и разлаже векторске физичке величине(силу), -да разуме статички случај равнотеже тела када је резултанта сила, које делују на тело, једнака нули, да користи равнотежу момента силе, да може да примени Архимедов закон и да може да објасни силу потеска у течностима и гасовима.
4.	Механички рад и енергија. Снага	15	посматрају, питају, уочавају, наводе примере, закључују и решавају рачунске задатке.	Показује практичну примену на примерима .наводи наразмишљање.Поставља рачунске задатке.Поставља питања.Буди у ученицима жељу за истрживање и	-фронтални -индивидуални -групни облик рада	Ученик треба: да разуме да је рад силе једнак промени енергије, -да на практичном примеру уме да израчуна снагу разних машина и уређаја,

				стицање нових знања применом већ стечених.	<ul style="list-style-type: none"> -дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака 	<ul style="list-style-type: none"> -да зна да се укупна енергија у механици састоји од збира кинетичке и потенцијалне енергије, -да може на нивоу примене да се користи законом одржања енергије,-да користи јединице енергије и снаге у SI.
5.	Топлотне појаве	9	посматрају, питају, уочавају, повезују, закључују, записују, дискутују и решавају рачунске задатке.	Демонстрира на примерима. Наводи математичке законитости у физичким појавама. Наводи ученике да закључују. Буди радозналост и интересовање. поставља рачунске проблеме и помаже приликом решавања истих.	<ul style="list-style-type: none"> -фронтални -индивидуални -групни облик рада -дијалoшка метода -илустративно-демонстративна метода -практични рад -решавање рачунских задатака 	<ul style="list-style-type: none"> Ученик треба: да зна да се укупна енергија тела(система тела) састоји од кинетичке, потенцијалне и унутрашње енергије, -да зна да топлота и рад представљају два начина промене унутрашње енергије тела, -да зна да постоји веза између унутрашње енергије и кретања молекула тела,-да може да одреди количину топлоте, -да користи јединице количине топлоте и температуре у SI.

Начин остваривања програма (методе и технике)

Из физике су одабрани само они наставни садржаји које на одређеном нивоу могу да усвоје сви ученици ОШ. Од свих метода логичког закључивања које се користе у физици, оченицима О.Ш. најприступачније је индуктивни метод при проналажењу и формулисању основних закона физике. Увођење једноставних експеримената за деминсртирање физичких појава има за циљ враћање огледа у наставу физике, развијање радозналости и интереса за физику и истраживачки приступ природним наукама. Једноставне експерименте могу да изводе сами ученици на часу или код куће користећи материјал или предмете из свакодневног живота.

Свака тематска целина обрађује се оним радоследом који је назначен у програму. Унутар сваке теметске целине , после поступног и аналитичког излагања, кроз систематизацију и обнављање, врши се синтеуа битних чињеница и закључака, и кроз њихово обнављање омогућава се ученицима разумевање и трајно усвајање. При обради садржаја сваке теме, на сваком часу део времена се користи за обнављање.

Да би се циљеви и задаци наставе физике остварили у целини неопходно је да ученици активно учествују у свим облицима наставног процеса.

При решавању рачунских задатака прво сагледати физичке сарджаје па затим прећи на математичко формулисање и израчунавање. Решавање задатака одвија се кроз три етапе: физичка анализа задатака, математичко израчунавање и дискусија резултата.

Час експерименталних вежби састији се из уводног дела, мерња и записивања резултата мерења.

Битан облик рада су домаћи задаци, који се планирају за час.

Наставник континуирано прати рад сваког ученика кроз непрекидну контролу његових усвојених знања, стечених на основу свих облика наставе: демонстрационих огледа, предавања, решавања квантитативних и квалитативних задатака и лабораторијских вежби.

Стандарди

Назив наставне теме	Укупан број часова	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
1.Сила кретање	9+14+2	<p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање.(Пример:кретање аутомобила по правом путу,кретање листа кога носи ветар.)</p> <p>1.2.Ученик уме да препозна равномерно кретање на примерима.</p> <p>1.2.3.Ученик уме да израчуна средњу брзину,пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине,и користи образац $v=s/t$.</p> <p>1.4.4.Ученик уме да препозна јединице за брзину .</p>	<p>2.2.1.Ученик уме да препозна убрзано кретање,препознаје да тело које се креће убрзано(успорено)у истим временским интервалима прелази различите путеве,препознаје убрзано и успрено кретање кроз промену брзине.</p> <p>2.2.2.Ученик зна шта је механичко кретање и величине које га описују,зна да је убрзање промена брзине у јединици времена и разликује брзину од убрзања.</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност,убрзање је сразмерно сили а обрнуто сразмерно маси.</p> <p>2.6.2.Ученик уме да препозна векторске величине силу,брзину и убрзање(зна да је за њихово одређивање потребно познавати правац и смер).</p> <p>2.6.3.Ученик уме да користи табеларни и графички приказ зависности физичких величина(пређеног пута ,брзине и убрзања од времена.)</p>	<p>3.2.1.Ученик уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање,зна да користи везу између брзине и убрзања као и пређеног пута,брзине и убрзања код равн.убрзаног кретања.Пример:Зна да израчуна пређени пут брзину и убрзање код равн.убрзаног кретања.</p> <p>3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења(провера другог Њутновог закона).</p>

			<p>2.7.2.Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата(закључи и уочи зависност убрзања од силе и масе).</p> <p>2.7.3.Реализује експеримент по упутству.</p>	
2.Кретање тела под дејством силе теже,Сила трења	4+6+2	<p>1.1.1.Ученик уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирију или се крећу равномерно, зна да је гравитациона сила узрок падања тела а сила трења зауставља тело јер се супроставља телу.</p> <p>1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику путање(вертикални хитац)</p> <p>1.7.1.Ученик поседује основне способности за рад у лабораторији(при израду лабораторијских вежби које се односе на ову тему).</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији.</p>	<p>2.1.2.Ученик зна основне особине гравитационе силе,зна да је увек привлачна и да зависи од масе тела и зна да је то сила теже.</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност.Пример:Како сила трења зависи од тежине тела.</p> <p>2.7.2.Ученик уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата.(изводи закључак од чега зависи сила трења као и врсте трења.</p>	<p>3.2.1.Ученик уме да примени однос физичких величина које описују слободни пад и вертикални хитац.(уме да израчуна пређени пут и брзину код наведеног кретања.)</p> <p>3.7.1..Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.(мерење гравитационог убрзања при слободном падању и коефицијента трења клизања.</p>
3.Равнотежа тела	4+6+1	1.2.1.Ученик уме да препозна врсту кретања према облику	2.1.1.Ученик уме да препозна силу потиска у случају пливања	3.1.1.Ученик разуме и приумењује услове равнотеже полуге,зна да је

		<p>путање.Пример:кретања детета на клацкалици,кретање точка на колицима)</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији.(при изради лабораториј вежбе)</p>	<p>тела,препознаје правац и смер деловања силе као и равнотежу тела.</p> <p>2.1.2.Ученик зна основне особине силе потиска, зна да се јавља кад се чврсто тело урони у течност и зна одреди правац и смер силе потиска.</p> <p>2.1.3.Ученик уме да препозна када је полуга у стању равнотеже,уме да примени услов равнотеже.(пример:Ако се клацкају отац и син ученик зна да међу понуђеним одговорима препозна растојање од тачке ослонца ако дат однос њихових маса.</p> <p>2.1.4.Ученик разуме како односи сила утичу на врсту кретања,да услучају деловања колинеарних сила њихова резултанта одређује врсту кретања.(убрзано успорено стање мировања или рав.праволин.кретања.)</p> <p>2.1.5.Ученик разуме и примењује појам густине и на основу података густине средине и тела закључује да ли тело плива лебди или тоне.</p> <p>2.7.3. Ученик реализује експеримент по упутству(одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона).</p>	<p>услов за равнотежу полуге једнакост момената силе у односу на тачку ослонца,зна да која сила даје највећи односно најмањи момент силе у односу на тачку ослонца,зна да израчуна интензитет момената сила које се јављају код полуге.(Пример:Клацкалица и кантар)</p> <p>3.1.2.Ученик зна какав је однос сила које делује на тело које мирује или се равн.креће,односно зна кад је тело у стању статичке и динамичке равнотеже.</p>
--	--	---	--	---

4.Механички рад ,Енергија и Снага	5+7+2	<p>1.7.1.Ученик поседује основне способности за рад у лабораторији(при израду лабораторијских вежби које се односе на ову тему).</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији.(при изради лабораториј вежбе)</p>	<p>2.4.1.Уме да користи важније изведене јединице Si система и зна њихове ознаке(Пример:За силу,рад енергију и снагу)</p> <p>2.4.3.Ученик уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу.(користи префиксе мили кило и мега и уме да претвара јединице)</p> <p>2.5.1.Ученик зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине односно од висине на којој се тело налази.</p> <p>2.5.3.Ученик уме да препозна појмове рада и снаге.(зна да је механички рад једнак производу силе и пута и препознаје да је снага једнака извршени рад у јединици времена.)</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност.(рад срмеран сили и пређ.путу,снага сразмерна раду а обрнуто сразмерна времену..)</p> <p>2.7.3.Ученик уме да реализује експеримент по упутству.</p>	<p>3.5.1.Ученик разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава.(разуме да при слободном паду,вертикалном хицу навише и наниже кинет.енергија прелази у потенцијалну и обрнуто тако да њихов збир остаје сталан)</p> <p>3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.</p>
5.Топлотне појаве	5+4+1	1.5.1.Ученик зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре,ако му је позната температура тела и температуре топљења и	2.5.4.Ученик зна да унутрашња енергија зависи од температуре тела то јест да порастом унутрашње енергије расте и температура.	3.5.2.Ученик уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описује промене агрегатних стања,зна основне особине агрегатних

	<p>кључања,зна да одреди у ком се агрегатном стању налази тело,зна температуру мржњења и кључања воде под нормалним условима.</p> <p>1.5.2.Ученик уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела,препознаје да трење може да доведе до промене температуре.(тестерисање дрвета)</p> <p>1.7.2.Ученик уме да се придржава правила понашања у лабораторији.(при изради лабораториј вежбе)</p>	<p>2.5.5.Ученик зна да запремина тела зависи од температуре,зна да се чврста тела при загревању шире а при хлађењу скупљају.</p> <p>2.6.1.Ученик разуме и примењује директну и обрнуту пропорционалност.(да је количина топлоте сразмерна маси и промени температуре.)</p> <p>2.7.3.Ученик уме да реализује експеримент по упутству.</p>	<p>стања(чврсто,течно и гасовито),зна шта су топљење,очвршћавање,испаривање и кондензација)</p> <p>3.7.1.Ученик уме да донесе закључак на основу резултата мерења.</p>
--	---	--	--

Корелације:

Српски језик

-развој језичке културе (основних облика усменог и писменог изражавања)

Математика

-бројевна права

-апсолутна вредност

-децималони запис (множење и дељење)

-процент

-правоугли координатни систем у равни

-пропорција (директна и обрнута)

-решавање једначина са једном непознатом

-читање, цртање и примена графика

-средња вредност

-префикси декадног система

-питагорина теорема

-конструкција угла

-паралелограм

-вектори

ТИО

-систем спојених судова (примена)

-убрзано и успорено кретање тела (зауставни пут возила у саобраћају)

-трење и отпор средине (примена)

-полуга,момент силе (примена)

-равнотежа тела

-појам рада,снаге и енергије (јединице)

-различити облици енергије

-начини преношења топлоте,топлотни изолатори (примена)

-закон одржања енергије

-термичка деформација

Хемија

-мерење масе (поступци при мерењу масе помоћу теразија)

-појмови супстанце,физичког тела и физичког поља

-основне и изведене јединице међународног система мера и јединица

-физичке и хемијске промене

Географија

-мерење температуре (на којим принципима се заснивају поступци мерења, скале за мерење температуре)

-Њутнов закон гравитације, кретање небеских тела, хелиоцентрични систем

МАТЕМАТИКА

НЕДЕЉНИ БРОЈ ЧАСОВА – 4 часа недељно
УКУПНО ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ – 144 часа

Циљеви и задаци

Математика има за циљ да омогући ученику успешно настављање математичког образовања и самообразовање, као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена
- умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt{a}$ ($a \in \mathbb{Q}, a > 0$)
- схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру
- упознају скуп реалних бројева као унију скупа рационалних и скупа ирационалних бројева
- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број)
- умеју да изводе основне рачунске операције с полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза
- упознају правоугли координатни систем и његову примену
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене
- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао
- познају најважнија својства многоугла и круга; умеју да конструишу поједине правилне многоуглове (са 3, 4, 6, 8 и 12 страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером
- знају најважније обрасце у вези с многоуглом и кругом и да умеју да их примене у одговарајућим задацима

– схвате појам размере дужи и својства пропорције

– схвате појам сличности троуглова и умеју да примене у једноставнијим случајевима

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	16(7+9)	учава закључује проверава	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Формирање појмова квадратног корена и аритметичког квадратног корена упознавање са појмом ирационалног броја извођење рачунских операција са реалним бројевима схвати приказивање реалних бројева на бројевној правој
ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	16(5+11)	учава именује разликује упоређује открива релације изражава их	-предентује -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике при решавању проблема из свакодневног живота	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих геометријских фигура знају њене важније примене оспособљавање за конструктивно одређивање тачака бројевне праве које одговарају бројевима $\sqrt{2}, \sqrt{3}, \sqrt{5}$
ЦЕЛИ РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	46(19+27)	учава именује разликује открива релације изражава их	-предентује -усмерава ученика -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Упознавање са појмом степена и операцијама са степенима Извођење основних рачунских операција са мономима и полиномима Упознавање са појмом квадрата бимоме и разлике квадрата, њихова примена Растављање полинома на чиниоце
МНОГОУГАО	13(5+8)	учава именује разликује	-предентује -усмерава ученика -развија код ученика	-фронтални -индивидуални -групни	Формирање појма многоугла и врсте Одређивање збира унутрашњих углова и број дијагонала многоугла

		упоређује	аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-рад у пару	Упознавање са појмом и својствима правилног многоугла Израчунавање обима и површине многоугла, конструкција многоугла
ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАЧИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	20(7+13)	учава закључује разликује открива релацију	-предентује -подстиче ученика на увиђање, закључивање, упоређивање -утиче на развој тачности, прецизности, одговорности, уредности код ученика	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Упознавање са правоуглим координатним системом у равни Схватање појма и својства пропорције Упознавање директне и обрнуте пропорционалности и њихове практичне примене
КРУГ	15(6+9)	учава именује разликује упоређује	-предентује -усмерава ученика -утиче на развој свести ученика о значају и примени математике у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Упознавање нових геометријских појмова(централни, периферијски угао круга, исечак, кружни прстен) Одређивање обима и површине круга и његових делова Упознавање са појмом броја π
СЛИЧНОСТ	10(4+6)	учава именује разликује упоређује	-предентује -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко, синтетичко, индуктивно, дедуктивно мишљење	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	Упознавање са појмом размере, пропорционалности и сличности троуглова Примена сличности код једноставнијих задатака
ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ СА ИСПРАВКАМА	8(4+4)				Сагледати како су ученици савладали пређено градиво

СТАНДАРДИ

НАСТАВНА ТЕМА	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
1. РЕАЛНИ БРОЈЕВИ		2.2.2. уме да оперише са степенима и <u>зна шта је квадратни корен</u>	3.2.2. уме да користи особине степена и <u>квадратног корена</u>
2. РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	1.2.2 уме да израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима 1.2.3. уме да сабира, одузима и множи мономе	2.2.2. уме да оперише са степенима и зна шта је квадратни корен 2.2.3. уме да сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином	3.2.2. уме да користи особине степена и квадратног корена 3.2.3. Зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик
3. ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троуглова и уме да изражава обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; <u>уме да израчуна непознату страну правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему</u>) 1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером	2.3.2. уме да одреди однос углова и страница у троуглу и четвороуглу и <u>да решава задатке користећи Питагорину теорему;</u> 2.4.3. уме да дату величину искаже приближном вредношћу	3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеца, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатака; 3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима;
4. МНОГОУГАО			

5. КРУГ	1.3.3. влада појмовима: круг кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)	2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена	3.3.3. уме да одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука; 3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима
6. СЛИЧНОСТ			3.3.6 примени подударност и <u>сличност троуглова</u> , повезујући тако разна својства геометријских објеката
7. ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	1.5.1. изражава положај објекта сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке и првом квадранту координатног система ако су дате координате и обрнуто; 1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависна величине; 1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто; 1.5.4. одреди задати проценат неке величине; 1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом;	2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд); 2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле 2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; 2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат); 2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију $y = ax$ и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције; 2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући	3.5.1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове; 3.5.2. тумачи дијаграме и табеле; 3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина; 3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама 3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом;

ДОДАТНА НАСТАВА

Садржаји додатне наставе су везани за садржаје овог разреда. Уз то, могу да се изаберу и све друге занимљиве теме водећи рачуна да су битно садржајне. Руководиоци стручних актива контактирају афирмисане стручне институције као што су Друштво математичара Србије и КММ „Архимедес”.

БИОЛОГИЈА

Циљ и задаци

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља. Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас
- стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину
- упознају основну грађу и улогу коже
- упознају облик и грађу костију и мишића
- упознају грађу и функцију нервног система и чула
- упознају грађу и функцију жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом
- упознају грађу и функцију система органа за варење
- упознају грађу и функцију система органа за дисање

- уознају грађу и функцију система органа за циркулацију
- уознају грађу и функцију система органа за излучивање и њихов значај за промет материја
- уознају грађу и функцију система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол;
- уознају најчешћа обољења и повреде органских система човека
- науче основна правила пружања прве помоћи
- развију неопходне хигијенске навике
- схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља
- схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања

НАСТАВНА ТЕМА	ОБРАДА	ПОНАВЉАЊЕ	ВЕЖБА	ОБЈЕКТИВНА ПРОВЕРА	УКУПНО
I ПОРЕКЛО И РАЗВОЈ ЉУДСКЕ ВРСТЕ	2	2	-	-	4
II ГРАЂА ЧОВЕЧИЈЕГ ТЕЛА	31	15	11	2	59
III РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ	5	4	-	-	9
УКУПНО	38	21	11	2	72

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
ПОРЕКЛО И РАЗВОЈ ЉУДСКЕ ВРСТЕ	4 (2+2)	-активно слушање -активан разговор -сарадња са другим ученицима кроз рад у групи	-презентује нови садржај -подстиче ученике на размишљање	-фронтални -индивидуални	Ученици треба да: -науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас
ГРАЂА ЧОВЕЧИЈЕГ ТЕЛА	59(31+15+11+2)	-активно слушање -активан разговор -активно посматрање -долажење до нових сазнања путем	-презентује нови садржај -подстиче на размишљање -подстиче на увиђање и логичко закључивање	-фронтални -индивидуални -рад у групи -рад у пару	Ученици треба да: -стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину; -уознају основну грађу и улогу коже;

		открића -сарадња са другим ученицима кроз рад у групи -мишљење -израда табела, графикона	-подстиче развој хигијенских навика и здравствене културе		костију и мишића, нервног система и чула, жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом; система органа за варење; система органа за дисање; система органа за циркулацију; система органа за излучивање и њихов значај за промет материја; система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол; -упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека; -науче основна правила пружања прве помоћи; -развију неопходне хигијенске навике
РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ	9 (5+4)	-активно слушање -активан разговор	-презентује нови садржај -подстиче на размишљање -подстиче на увиђање и логичко закључивање -подстиче развој хигијенских навика и здравствене културе	-фронтални -индивидуални -рад у пару -рад у групи	Ученици треба да: -схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља; -схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања

Начин остваривања програма (методе и технике)

Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

У настави користити, најмање у трећини случајева, задатке који захтевају примену наученог у разумевању и решавању свакодневних проблемских ситуација препоручених од стране Министарства и Завода, а приликом оцењивања обезбедити да су ученици информисани о критеријумима на основу којих су оцењивани.

Избор и систематизација програмских садржаја биологије резултат су захтева времена и најновијих достигнућа у биологији, а примерени су узрасту ученика и њиховом психо-физичком развоју.

Наставне теме су логички распоређене, а обухватају садржаје науке о човеку, здравственој култури и репродуктивном здрављу.

Овако конципирани програм пружа ученицима основна знања, а ради лакшег разумевања и усвајања градива, наставник не треба да инсистира на детаљном опису грађе и функције, већ на обољењима и повредама појединих органа, пружању прве помоћи и стицању неопходних хигијенских навика, очувању личног здравља и здравља других људи, као и одговорном односу према репродуктивном здрављу.

Приликом израде планова рада (глобалног и оперативног) треба предвидети 60% часова за обраду новог градива и 40% за друге типове часова.

Концепција програма пружа широке могућности за примену различитих наставних метода и употребу расположивих наставних средстава и информационих технологија на часовима обраде, вежби и систематизације градива. Избор наставних метода зависи од циља и задатака наставног часа и опремљености кабинета.

Избор облика рада препуштен је наставнику.

Током остваривања наставних садржаја успоставити корелацију са наставним предметима: хемијом, физиком, физичким васпитањем, историјом, географијом, техничким и информатичким образовањем и ликовном културом.

Наставник за припрему рада на часу треба да користи уџбеник одобрен од стране Министарства просвете, најновију стручну литературу и да примењује искуства стечена професионалним развојем на акредитованим семинарима из Каталога програма стручног усавршавања Завода за унапређивање образовања и васпитања.

СТАНДАРДИ

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Порекло и развој човека	1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа	2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизма 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине	3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције 3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста
Грађа човечијег тела	1.2.1 зна да су најмањи организми саграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије 1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање,	2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) 2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа 2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам	3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције 3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информичу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) 3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога

	<p>надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)</p> <p>1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином</p> <p>1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте</p> <p>1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања</p> <p>1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал</p> <p>1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома</p> <p>1.3.5. зна основне принципе наслеђивања</p> <p>1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће</p> <p>1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава</p> <p>1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране</p> <p>1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару</p> <p>1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања намирница</p> <p>1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука,</p>	<p>2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање</p> <p>2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију</p> <p>2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе</p> <p>2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполог размножавања</p> <p>2.3.2. разуме механизам настанка зигота</p> <p>2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља</p> <p>2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања намирница</p> <p>2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница</p> <p>2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека</p> <p>2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p> <p>2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>ендокриног система)</p> <p>3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам</p> <p>3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба</p> <p>3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму</p> <p>3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији</p> <p>3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте</p> <p>3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</p> <p>3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести</p> <p>3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране</p> <p>3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност</p> <p>3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)</p> <p>3.5.6. познаје механизме поремећаја функције појединих органа</p> <p>3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаким негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца</p>
--	---	---	---

	<p>итд.) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека</p> <p>1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)</p> <p>1.6.2. уме да по упуству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату</p>		
Репродуктивно здравље	<p>1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље</p> <p>1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.)</p> <p>1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље</p> <p>1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)</p> <p>1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна</p>	<p>2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)</p> <p>2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату</p>	<p>3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести</p> <p>3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести</p> <p>3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности</p> <p>3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаким негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца</p>

Допунска настава

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава се организује за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Порекло и развој људске врсте	1	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални рад -рад у групама	Боље, брже уочавање и разумевање
Грађа човечијег тела	8	Слушају, питају, упоређују	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални рад -рад у групама	Боље, брже уочавање и разумевање
Репродуктивно здравље	1	Слушају, питају,	-подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и способностима ученика	-индивидуални рад -рад у групама	Боље разумевање

Додатана настава

Циљеви додатне наставе су:

За додатни рад се опредељују даровити ученици и посебних интересовања за биологију. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује за ученике седмог разреда).

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и поступци остваривања рада	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
Порекло и развој људске врсте	1	Самостално и спонтано постављају питања, изводе закључке, претражују и користе литературу и интернет, решавају тестове	-подстиче ученике да повезују и примењују стечена знања -подстиче решавања сложенијих проблема и задатака -подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и интересовањима ученика -подстиче развој критичког мишљења и истраживачког рада	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару	Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког мишљења и логичког закључивања, усвајање нових знања
Цитологија и хистологија	3	Самостално и спонтано постављају питања, изводе закључке, претражују и користе литературу и интернет, решавају тестове	-подстиче ученике да повезују и примењују стечена знања -подстиче решавања сложенијих проблема и задатака -подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и интересовањима ученика -подстиче развој критичког мишљења и истраживачког рада -мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова	Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког мишљења и логичког закључивања, усвајање нових знања

Грађа, функција, нега и обољења појединих органа	6	Самостално и спонтано постављају питања, изводе закључке, претражују и користе литературу и интернет, решавају тестове	-подстиче ученике да повезују и примењују стечена знања -подстиче решавања сложенијих проблема и задатака -подстиче на усвајање знања -мотивише за рад -методе рада прилагођава карактеристикама и интересовањима ученика -подстиче развој критичког мишљења и истраживачког рада -мотивише ученике за учешће на такмичењима	-индивидуални рад -групни рад -рад у пару -практични рад -решавање такмичарских тестова	Развијање вештина, креативности, међусобне сарадње, изграђивање критичког мишљења и логичког закључивања, усвајање нових знања
--	---	--	--	--	---

ХЕМИЈА

Циљ наставе хемије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет)
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији.

Задаци наставе хемије јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани
  - омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања
  - омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
  - оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
  - стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
  - стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама
  - оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
  - стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема
  - стварање ситуација у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену

Р.Б.	Наставна тема	Обрада	Утврђивање	Вежбе	УКУПНО
I	Хемија и њен значај	1	0	2	3
II	Основни хемијски појмови	6	5	3	14
III	Структура супстанце	13	14	2	29

IV	Хомогене смеше раствори	3	3	3	9
V	Хемијске реакције и израчунавања	7	9	1	17

Ред број теме	Број Часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
1.	3	Хемија и њен значај	-учи правила понашања у лабораторији -активно учествује (поставља питања) -бележење резултата и дискусија -врши мерење запремине, масе и температуре	- презентује правила понашања у хемијској лабораторији - поспешује самосталан рад ученика у хемијској лабораторији - подстиче ученике на дискусију резултата	-фронтални -индивидуални	-разуме шта је предмет изучавања хемије и како се у хемији долази до сазнања -схвата да је хемија једна од природних наука која објашњава промене у природи -овлада основним операцијама лабораторијске технике, мерама опрезности, заштите и прве помоћи -организује радно место, припрема и одлаже прибор и други материјал за рад -оспособи се за коришћење уџбеника и радне свеске
2.	14	Основни хемијски појмови	-схвата разлику између основних хемијских појмова -отворено и радознано поставља питања -препознаје примере физичких и хемијских промена у свакодневном окружењу	- објашњава и наглашава разлику између основних хемијских појмова - подстиче ученике да постављају питања - проналази примере из свакодневног живота и презентује их ученицима	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-разуме разлику између супстанце и физичког тела и супстанце и физичког поља -разуме разлику између физичких и хемијских својстава супстанце -разуме разлику између физичке и хемијске промене супстанце -разуме разлику између елемента и једињења и препознаје примере у окружењу -разуме разлику између чистих супстанци и смеша и препознаје примере смеша у окружењу
			-препознаје примере елемената, једињења и смеша у окружењу			-уме да изабере и примени поступак за раздвајање састојака смеша на основу својстава супстанци у смеси
			-схватају које честице			-зна да је атом најмања честица и његову

3.	29	Структура супстанце	изграђују атом, својства тих честица и атома у целини -постављају питања -прате ток реакција, закључују -схвата повезаност својстава супстанци и њихове хемијске везе (јонске или ковалентне)	- објашњава које честице изграђују атом - подстиче ученике да постављају питања - буди креативност код ученика, кроз повезивање својстава супстанци и хемијске везе	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	структуру -разуме квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола -умеју да користе податке у табlici периодног система елемената -зна масе и наелектрисања честица које изграђују атом -схвата разлику између јонске и ковалентне везе -знају шта је валенца и умеју да је користе -умеју да израчунају релативну молекулску масу
4.	9	Хомогене смеше раствори	- самостални ученички рад у при премању раствора познатих супстанци -закључују шта је засићен и незасићен раствор -припремају растворе исте концентрације, а различите масе -постављају питања -израчунавају проценте концентрације раствора	- подстиче ученике на самосталан рад - кроз примере из праксе показује шта је засићен, а шта незасићен раствор - подстиче дијалог са ученицима и повећава тиме заинтересованост за израчунавања у хемији -наводи примере примене процентне концентрације у свакодневном животу	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-разуме појам раствора и растворљивости -разуме изражавање квантитативног састава раствора преко процентне концентрације -уме да израчуна процентну концентрацију раствора -уме да направи раствор одређене процентне концентрације -разуме да је вода растварач за супстанце са јонском и поларном ковалентном везом -зна да је вода за пиће драгоцена и да је чува од загађења -разликује воду као чисту супстанцу - једињење од воде у природи која је смеша (изворска, морска, минерална)
5.	17	Хемијске реакције и израчунавања	-разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине -схватају законе по којима се одвијају хемијске промене -решавају стехиометријске задатке -постављају питања -успостављају везу између масе	- разграничава и објашњава шта је квалитативно и квантитативно значење хемијске једначине - приближава законе по којима се одвијају хемијске реакције - одговара на питања ученика и подстиче их да постављају нова	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-разуме квалитативно и квантитативно значење симбола, формула и једначина хемијских реакција -примењује знање о закону одржања масе при писању једначина -разликује два најопштија типа хемијских промена: реакција, анализа и синтеза -разуме однос масе и количине супстанце -зна да хемијским једначинама прикаже једноставне реакције -зна да на основу формула израчуна моларну
			супстанце и количине супстанце	- указује на повезаност масе и количине супстанце		масу -зна да изводи једноставна стехиометријска израчунавања -зна да су све промене супстанци праћене променом енергије

Садржај програма	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Хемија и њен значај	<p>ХЕ 1.1.1. измери масу, запремину и температуру супстанце</p>	<p>ХЕ.2.6.1.* прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте</p> <p>ХЕ.2.6.2.* табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења</p> <p>ХЕ.2.6.3.* изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата</p>	
Основни хемијски појмови	<p>ХЕ 1.2.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености</p> <p>ХЕ 1.2.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава</p> <p>ХЕ 1.2.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења</p> <p>ХЕ 1.2.4. загрева супстанцу на безбедан начин</p> <p>ХЕ 1.2.5. састави апаратуру и изведе поступак цеђења</p> <p>ХЕ 1.2.6. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише</p> <p>ХЕ 1.6.1. * безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама</p> <p>ХЕ.1.6.2.* изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ 2.2.1. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски</p>	<p>ХЕ 3.2.1. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима</p> <p>ХЕ 3.2.2. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање</p> <p>ХЕ 3.2.3. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е</p>
Хомогене смеше раствори	<p>ХЕ 1.4.1. шта раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу</p> <p>ХЕ 1.6.1.* изведе експеримент према датом упутству</p>	<p>ХЕ 2.4.1. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор</p> <p>ХЕ 2.4.2. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)</p> <p>ХЕ 2.4.3. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и</p>	<p>ХЕ 3.4.1. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача</p> <p>ХЕ 3.6.1.* препозна питање/проблем које се може експериментално истражити постави хипотезе</p> <p>ХЕ 3.6.2. * постави хипотезе</p> <p>ХЕ 3.6.3. * планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе</p>

Начин остваривања програма (методе и технике)

- континуирана припрема за часове (добро испланирати сваки час полазећи од оперативних задатака, према њима формулисати циљеве часа и изабрати методе које ће на датом садржају ученицима омогућити да формирају знања и вештине);
- планирање наставе на годишњем и месечном нивоу;
- користити што више активне методе рада које ће и ученику омогућити да буде што активнији и самосталнији у раду;
- подстицати ученике на истраживачки рад у школској лабораторији(хемијском кабинету), што ће омогућити и подстицати развој вестина и способности комуникације, изношења идеја, навођења аргумената, доношења одлука и преузимања одговорности;
- пратити ученичка постигнућа на сваком часу и омогућити им да кроз различите методе проверавања покажу свој напредак у учењу хемије;
- добро осмислити задатке за испитивање ученичких постигнућа и проверити да ли се њима проверава ниво знања прецизиран у оперативним задацима и у којој мери се подстиче формирање целовитог знања, односно формирање система појмова;
- што интересантније изводити наставу хемије, подстицањем критичког мишљења код ученика, и способности извођења закључака, дискутовања , извештавања;
- за објашњавање апстрактних хемијских појмова користити огледе које демонстрира наставник или ученици(уколико у школи не постоје супстанце за извођење огледа и лабораторијских вежби, оне се могу заменити супстанцама које се могу набавити у апотекама, продавницама или их ученици могу донети од куће);
- активности ученика треба планирати према оперативним задацима, наведеним уз сваку тему имајући у виду које способности ученици треба да развију;
- правилно бирати и комбиновати различите облике рада на часу;
- користити стручну литературу, Интернет, што ће ученицимапомоћи да анализирају неку појаву, дискутују, праве извештаје;
- комбиновати разне врсте дидактичких материјала илустрације, слике, графиконе, дијапозитиве;
- у сарадњи са ученицима правити нова наставна средства, повезати решавања рачунских задатака са експерименталним радом;
- упутити ученике на начине правилног извођења закључака, извештавања, понашања у хемијској лабораторији, сређивања радног места и сл;
- формирати код ученика способност доношења одлука у свакодневном животу, упутити их да обрате пажњу од ког произвођача купују неки производ одређеног хемијског састава, при чему треба да имају критички став према рекламним кампањама за производе;
- истаћи на прави начин практичан значај сазнања у хемији за развој технологије и друштва у целини.

Стандарди

		ХЕ 2.4.4. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто ХЕ.2.4.5. направи раствор одређеног процентног састава	закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду
Хемијске реакције и израчунавања	ХЕ 1.5.1. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације	ХЕ 2.5.1. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, изотоп ХЕ 2.5.2. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама	ХЕ 3.5.1. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеси, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

Ученик/ца зна:
*експеримент

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Циљ и задаци

Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку, техничку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се упознају са техничко-технолошки развијеним окружењем, развију техничко мишљење, техничку културу, радне вештине и културу рада.

Задаци наставе техничког и информатичког образовања су

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе техничког и информатичког образовања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе техничког и информатичког образовања буду у пуној мери реализовани
- стицање основног техничког и информатичког образовања и васпитања
- стицање основних техничко-технолошких знања, умења, вештина и оспособљавање ученика за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу
- схватање законитости природних и техничких наука
- сазнавање основног концепта информационо-комуникационих технологија (ИКТ), улоге ИКТ у различитим струкама и сферама живота,
- као и оспособљавање ученика да
- раде на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених корисничких програма и стицање навике да их ученик користи у свакодневним активностима
- науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе, интерфејс и интернет
- развијају стваралачко и критичко мишљење
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према сопственом плану рада и афирмишу креативност и оригиналност
- развијају психомоторне способности
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада
- савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима
- развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака

- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад
- комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртеж)
- стекну знања за коришћење мерних инструмената
- на основу физичких, хемијских, механичких и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал за модел, макету или средство
- препознају елементе (компоненте) из области грађевинарства, машинства, електротехнике, електронике и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе, макете или предмете)
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија
- препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе)
- израде или примене једноставнији програм за управљање преко рачунара
- упознају економске, техничко-технолошке, еколошке и етичке аспекте рада и производње и њихов значај на развој друштва
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду
- знају мере заштите и потребу за обнову и унапређење животног окружења
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања правилно одаберу своју будућу професију и др.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- комуницирају на језику технике (користе стручну терминологију и израђују технички цртеж-основним прибором и рачунаром)
- користе рачунар у прикупљању информација као и у њиховој обради и презентацији
- служе мерним инструментима за мерење дужине, углава, масе, силе;
- на основу физичких, хемијских и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал (метал, легуру, неметал и погонски материјал) за модел или употребно средство
- препознају елементе (компоненте) из области машинства и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе или употребне предмете)
- примењују одговарајуће поступке обраде материјала кроз алгоритам
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија
- правилно употребљавају стандардни прибор, алат и машине при обликовању елемената за моделе и употребна средства
- одређују адекватне везе између елемената (завртањ, закивак, ...)
- препознају природне ресурсе, њихову ограниченост у коришћењу
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском претварачу
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе)
- одаберу једноставнији програм за управљање рачунаром
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду

- знају мере заштите и потребе за обнову и унапређивање животног окружења

- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања и знања, правилно одаберу своју будућу професију.

Садржај Програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду		Начини и облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
		Ученика	Наставника		
1. Увод у машинску технику	2	- слушају, посматрају, цртају	-Упознаје ученике са основним појмовима из области машинства, трансформације енергије и оптерећења и кретања	-Фронтални -Индивидуални Увод у машинску технику има задатак да уведе и заинтересује ученике за нову техничку област – машинство. Увођење у машинство остварити обработом основних појмова из области машина и механизма и њихових задатака. На основу знања из претходних разреда о ресурсима увести ученике у основе трансформације материје и енергије, пренос и трансформација оптерећења и кретања.	Ученици треба да: <ul style="list-style-type: none"> • Прошире своја знања из претходних разреда из области различитих грана технике; • Се заинтересују за нове материјале, облике енергије, начине преношења снаге и кретања итд.; • Упознају основне делове машина и механизме; • упознају се са појмовима машина и механизам, као и начинима трансформације материје и енергије и преноса оптерећења и кретања
2. Техничко цртање у машинству	8	-слушају, посматрају, цртају ,	-Показује правила ортогоналне пројекције и просторног	-Фронтални -Индивидуални	Ученици треба да: <ul style="list-style-type: none"> • Науче да користе стручну терминологију;

			<p>приказивања објеката и учи ученике да примењују научно на цртежима и документацији</p> <p>-Усмерава ученике при изради алгоритма и при конструкторском моделовању</p> <p>-Вреднује рад ученика</p>	<p>-Групни</p> <p>Обновити знања из области техничке документације из грађевинарства и врсте техничких цртежа из 5-ог разреда.</p> <p>У оквиру техничког комуницирања проширивати знања у ортогоналном пројектовању и просторном приказивању једноставнијих објеката, затим специфичностима у области машинства.</p> <p>Наставити са алгоритамским приступом у конструкторском моделовању.</p> <p>Ученици самостално раде графичке радове у радне свеске.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Израђују технички цртеж основним прибором и рачунаром; • Науче представљање објеката у ортогоналној пројекцији; • Саставе алгоритам операција за израду модела од идеје до реализације; • уме да примењује техничке цртеже и да на цртежу пред-стави једноставан предмет у ортогоналној пројекцији;
3. Информатичка технологија	14	<p>слушају, посматрају, причају,</p> <p>описују, цртају</p>	<p>-Усмерава ученике при изради цртежа и презентације на рачунару,</p> <p>-Практично показује како се користи интерфејс технологија.</p> <p>-Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални,</p> <p>-Рад у пару</p> <p>Информатичка технологија – област која остварује континуитет информатичке писмености с циљем да ученици науче да користе рачунар за цртање и израду презентација. Посебан аспект употребе рачунара и периферних уређаја је у функцији управљања техничким системима и процесима (интерфејс – систем веза са рачунаром). У ту сврху се са рачунаром повезује интерфејс а користе се готови програми (софтвер)</p>	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Умеју да користе рачунар у решавању једноставнијих проблема у обради текста и цртању техничких цртежа; ○ Направе презентацију свог модела; ○ Умеју да користе рачунар <p>за управљање на бази</p>

				<p>за управљање. Ову наставну тему треба повезати са темом роботика. У практичним вежбама користити рад са конструкторима на бази интерфејс – технологије, односно моделе управљани рачунаром.</p> <p><i>У оним школама у којима се реализује изборна настава из информатике и рачунарства треба остварити корелацију како се не би наставни садржаји преклапали</i></p>	интерфејса;
4. Материјали	2	<p>-слушају, посматрају, причају,</p> <p>описују, цртају</p>	<p>Даје нова знања о техничким материјалима и упознаје ученике са новим машинским материјалима и њиховом поделом</p> <p>-Показује ученицима одређене машинске материјале</p> <p>-Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални</p> <p>-Индивидуални</p> <p>-Групни</p> <p>Проширити знања о техничким материјалима које су ученици стекли у претходним разредима.</p> <p>Акцент је на машинским материјалима: метали, легуре, композити, неметали, погонски материјали.</p> <p>Упознати ученике са својствима метала и легура (испитивање тврдоће, чврстоће и др.) који се најчешће користе у машинству. *Остварити везу са хемијом тако што треба ускладити време и обим реализације у оба наставна предмета.</p>	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Упознају специфична техничко – технолошка својства појединих метала и легура; • На основу физичких, хемијских и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал (метал, легуру, неметал и погонски материјал) за модел или употребно средство;

5. Мерење и контрола (Лабораторијска вежба)	2	- слушају, посматрају, причају, описују, упоређују, цртају, вежбају	-Упознаје ученике са начином мерења и врстама мерних средстава, -Показује како се рукује и мери са помичним мерилом, угломером и угаоником -Вреднује рад ученика	Фронтални - Индивидуални -Групни Ова наставна јединица се надовезује на наставне садржаје из физике из претходног разреда. За техничко и информатичко образовање посебно је важно да упознају мерење и мерна средства: дужине, угла, масе, силе и момента, мерења и обележавање на металу. Ученици треба да науче да рукују помичним мерилом, микрометром, калибрима и угаоником.	Ученици треба да: <ul style="list-style-type: none"> • Умеју да рукују инструментима за мерење: дужине, угла, масе и момента; • Разумеју обележавање на металу; • Разумеју појам контроле; Повезују знања о мерењу из физике 6-ог разреда
6. Технологија обраде материјала	4	-слушају, посматрају, причају,	-Упознаје ученике са	Фронтални	Ученици треба да: <ul style="list-style-type: none"> • Примењују одговарајуће

		описују, цртају	<p>врстама обраде метала са и без скидања стротине,</p> <p>-Указује разлике у обради метала у односу на друге материјале,</p> <p>-Практично показује како се врши спајање метала.</p> <p>-Вреднује рад ученика</p>	<p>- Индивидуални</p> <p>- Рад у групи</p> <p>Ова наставна тема се ослања на наставне садржаје из претходних разреда.</p> <p>У току реализације треба указати на принципе обраде метала са и без скидања стротине, разлике у обради метала у односу на друге материјале, као и спајање металних делова. Осим ручне обраде уз одговарајуће мултимедијалне софтвере обрадити производне машине - принцип рада, састав и коришћење.</p> <p>Није предвиђено да ученици раде на обради тешко обрадивих материјала.</p> <p>Посебно обратити пажњу на мере заштите на раду.</p> <p>* корелација са ликовним</p>	<p>поступке обраде материјала кроз алгоритам;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија; • Знају мере заштите и потребе за обнову и унапређивање животног окружења;
--	--	-----------------	--	--	---

<p>7. Машине и механизми</p>	<p>16</p>	<p>слушају, посматрају, причају, описују, цртају</p>	<p>-Упознаје ученике са основним поделом, и принципом рада машина и механизма,</p> <p>-Показује поједине делове и механизме</p> <p>- Упознаје ученике са принципима рада саобраћајних средстава и деловима</p> <p>-Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални</p> <p>-Индивидуални</p> <p>-Групни</p> <p>Представља комплексну област која обухвата: основне појмове и принципе рада машина и механизма, елементе машина и механизма, елементе за везу, елементе за пренос снаге и кретања, специјалне елементе.</p> <p>Обрада ових елементарних појмова представља основу за следеће садржаје у оквиру ове теме тј. подсистеме саобраћајних машина и уређаја: машине спољашњег (бицикл, аутомобил, железничка возила, бродови, авиони и др.) и унутрашњег (транспортери, дизалице и др.) транспорта - принцип рада, састав, коришћење.</p> <p>Повезати са садржајима из енергетике тако да ученици могу да схвате међусобне</p>	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препознају елементе (компоненте) из области машинства и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе или употребне предмете; • одређују адекватне везе између елемената (завртањ, закивак, ...); • Ученици треба да упознају подсистеме саобраћајних и транспортних машина и уређаја; <p>- зна називе основних елемената машина и њихову намену и примену;</p>
-------------------------------------	-----------	--	---	--	--

				односе погонских и преносних елемената у саобраћајним средствима.	
8. Роботика	2	- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, моделују	-Упознаје ученике са врстама робота, наменом и конструкцијом. -Презентује мултимедијални садржај -Усмеравање ученике при моделовању робота. -Вреднује рад ученика	Фронтални -Индивидуални -Групни Роботика је област која треба да интегрише наставне садржаје других области као што су информатичка технологија, машине и механизме, енергетику, технологију обраде материјала. Ученици треба да упознају врсте робота, намену, конструкција (механика, погон и управљање) идт. За реализацију ове теме треба користити адекватне мултимедијалне презентације. Посебно је погодно	Ученици треба да: <ul style="list-style-type: none"> • Упознају врсте робота, намену, конструкција (механика, погон и управљање) идт.

				<p>организовати</p> <p>моделовање робота из конструкторких комплета и коришћење интерфејса.</p>	
--	--	--	--	---	--

<p>9. Роботика</p>	<p>6</p>	<p>слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве</p>	<p>-Упознаје ученике са принципима рада претварача, изворима, коришћењем и трансформацијом енергије</p> <p>-Упознаје их са врстама мотора и њиховим принципима рада, при томе користећи мултимедије и презентације (и ако постоје моделе мотора).</p> <p>-Вреднује рад ученика</p>	<p>-Фронтални</p> <p>-Индивидуални</p> <p>Ученици треба да упознају принципе рада енергетских преображајника, изворе, коришћење и трансформацију енергије. Упознати ученике са развојем погонских машина – мотора, као и врстама: хидраулични, пнеуматски, топлотни (цилиндри, турбине, парне машине и турбине, четворотактни бензински мотор, дизел мотор и остали мотори).</p> <p>Детаљније обрадити принципе рада и делове СУС мотора. При реализацији по могућности користити делове мотора, моделе и аудиовизуелне медије, односно мултимедију.</p>	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препознају природне ресурсе, њихову ограниченост у коришћењу; • прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском претварачу;
--------------------	----------	---	--	--	---

--	--	--	--	--	--

<p>10.Конструкторско моделовање-модули</p>	<p>16</p>	<p>- слушају, посматрају, причају, описују, цртају, праве</p>	<p>-Усмерава ученике током израде пројекта и помаже им током рада,</p> <p>-Омогућује ученицима да искажу властите креативне способности, да налазе сопствена техничка решења.</p> <p>-Вреднује рад ученика</p>	<p>Фронтални</p> <p>-Индивидуални</p> <p>-Групни Конструкторско моделовање – Модули - реализација модула је заснована на примени конструкторских елемената и самосталној изради неких делова</p> <p>конструкције на основу пројекта. Ученици</p> <p>се могу одредити по сопственом избору</p> <p>за различите модуле: конструкција модела</p> <p>машина и механизма, интерфејс</p> <p>технологија, роботика, рад на рачунару и др.Реализацијом модула остварује се диференцијација и индивидуализација</p> <p>ученика према способностима, интересовању и полу.</p> <p>Ученици приступају реализацији модула израдом пројекта који садржи алгоритам</p> <p>од идеје до реализације. У изради техничке документације за пројекат могу користити једноставни бесплатне програме за</p> <p>техничко цртање.</p>	<p>Ученици треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Користећи знање стечено у току године потврде завршним радом у облику модула; • правилно употребљавају стандардни прибор, алат и машине при обликовању елемената за моделе и употребна средства; • одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе) • одаберу једноставнији програм за управљање рачунаром; <p>примењују мере и средства за личну заштиту</p>
---	-----------	---	--	--	--

				Моделовање производних машина,	
--	--	--	--	--------------------------------	--

;

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

НЕДЕЉНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2 часа недељно
УКУПНО ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ: 72 часа

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским, моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и непоходних теоретских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задачи наставе физичког васпитања су:

- Подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- Развој и усавршавање моторичких способности;
- Стицање моторичких умења која су као садржај утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања непоходних за њихово усвајање;

- Усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- Формирање морално-вољних квалитета личности;
- Оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- Стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- Усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- Усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика и навике предвиђених програмом физичког васпитања;
- Примена стечних знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- Задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл.;
- Естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- Усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
1.обавезни наставни предмет		
1.1 редовна настава физичког васпитања	2	72
2.изборни наставни предмет		
2.1 изабране спортске гране	1	36
2.2 слободне активности (секције)	1	36
2.3 активности у природи		
2.4 корективно-педагошки рад		
2.5 школска и друга такмичења		

Наставни садржај	Број часова	Број часова обраде	Број часова увежбавања	Број часова провере	Број часова понављања
Уводни час	1	1			
Атлетика	24	6	12	5	1
Гимнастика	15	4	7	3	1
Спортска игра	20	7	12	1	/
Тестирање	12	/	/	12	/
Укупно	72	18	31	21	2

Наставни садржаји	Број часова	Активности ученика у	Активности наставника у	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
-------------------	-------------	----------------------	-------------------------	------------------------------	-----------------------------------

		васпитно- образовном раду	васпитно- образовном раду		
Атлетика	24	-ходање -трчање -вежбање -анализирање -објашњавање -такмичење	-дискусија анализирање -објашњавање -показивање	-разговор -демонстрација -физичко вежбање	-разликује правилно од неправилног држања тела -развијање и усавршавање моторичких способности -изводи покрете у задатом смеру -вешто изводи једноставне форме природног кретања
Вежбе на справама и тлу	15	-вежбање -анализирање	-дискусија анализирање -објашњавање -показивање -поређење	-демонстрација -физичко вежбање	-вешто изводи задате вежбе са реkvизитима -уочава своје моторичке способности и особине, сличности и разлике међу вршњацима
Тестирања	12	-мерење	анализирање -упоређивање	-физичко вежбање	-провера физичких способности ученика
Спортска игра	20	-вежбање -анализирање -трчање, скакање -такмичење	анализирање - објашњавање -показивање поређење	-демонстрација -физичко вежбање -разговор	-познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад

СТАНДАРДИ

Наставна област гимнастика

	Назив вежбе	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Вежбе на тлу („партер“)	Колут напред из чучња до чучња	*		
	Колут напред преко препреке-одразом, без изразите фазе лета	*		
	Колут напред преко препреке са фазом лета (сунђер струњача)		*	
	Колут напред летећи са изразитом фазом лета (сунђер струњача)			*
	Из става раскорачног колут назад до става раскорачног	*		
	Из става раскорачног колут напред до става раскорачног		*	
	Став на шакама уз помоћ	*		
	Став на шакама уз малу помоћ		*	
	Став на шакама, издржај, колут напред			*
	Премет странце упором у „бољу“ страну	*		
	Премет странце упором улево и удесно		*	
	Прекопит („салто згрчено телом“) напред			*
	Мост из лежећег на леђима	*		

	Мост заклоном и усклоном уз помоћ		*	
	Вага претклоном и заножњем на левој и на десној ноzi	*		
Прескок	Разношка преко козлића	*		

	Згрчка уз помоћ	*		
	Згрчка преко козлића или коња		*	
	Разношка и згрчка са изразитом фазом лета			*
Разбој	Ученици и ученице – дочелно вратило или нижа притка разбоја: Узмак одразом једне ноге до упора предњег, премах одножно десном/левом до упора јашућег, потхват десном/левом и спојено премахом одножно левом/десном одношка са окретом за 90°	*		
	Ученици и ученице – дохватно вратило или виша притка разбоја: Њих у вису предњем, саскок у зањиху	*		
	Ученици – дохватно вратило: Суножним одразом узмак до упора предњег, саскок подметно	*		
	Ученице – двовисински разбој: Лицем према нижој притки – валетом и суножним одскоком наскок у упор предњи; премах одножно десном; премах одножно левом; прехват на вишу притку и спојено подметно успоставити предњих и саскок у предњиху			*
	Ученици и ученице – дочелно вратило или нижа притка разбоја: Ковртљај назад у упору предњем			*
	Ученици – паралелни разбој: На почетку разбоја: њих у упору, предњихом упор до седа разножно; саседом сножити и зањихом саскок	*		
	Из замаха (предњиха) у упору предношка са окретом за 180° према притки до става на тлу		*	
	Њих у потпору; предњихом упор до седа разножног: упор за рукама и спојено колут напред до седа разножно			*
Греда	Ученици и ученице – ниска, средња или висока греда: Наскочити на произвољан начин; усправ – одручити; кораци успону унапред до средине греде; чучањ и окрет у чучњу за 180° усправ; два корака зибом почучњем уназад; окрет у успону за 180° - узручити, кораци до краја греде; саскок пруженим телом (бочно)	*		
	Ученице – висока греда или греда висине од 80cm Наскок у упор предњи, упор одножно десном (левом), окрет за 90° улево и прехват бочно (палчеви су окренути један према другом), упор клечећи на десној заножити левом (мала вага); ослонцем заножене ноге испред тела усправ уз помоћ; четири корака у успону – узручити; саскок суножним одскоком, доскочити на исто место – одручити, четири корака са предножењем; окрет за 90°, узручити; саскок пруженим телом, завршити леђима према греди		*	

	Залетом и суножним одскоком наскок премах одножно десном у упорјашући; окрет за 90° у лево; прехватом бочно и ослонцем стопалима иза тела упор чучећи; усправ, одручити; два корака вибом почучњем; скок суножним одскоком и доскок на једну ногу, слободна је у заножењу; вага претклоном и заножењем, усклон, валцер кораци до краја греде – таласи у одручењу; окрет у успону за 180° и једна дужина греде произвољна комбинација кретања (кораци, поскоци, окрети...), на крају греде саскок згрчено – бочно у односу на греду (завршити леђима према крају греде)			*
Кругови	Ученици			
	Дохватни кругови: Суножним одривом згибом вис узнето, издржај; крос вис предњи саскок (уз помоћ)	*		
	Доскочни кругови: Из замаха предњихом вис узнето, вис стрмоглаво, вис узнето, вис стражњи – саскок (уз помоћ)			*
	Доскочни кругови: Из виса предњег вучењем вис узнето, вис стрмоглаво – издржај, вис узнето, отварањем вис предњи и спетни саскок			*
Коњ са хватаљкама	Ученици			
	Наскок у упор предњи; премах одножно у упор јашући (назначити); њих у упору јашућем; премах заножном у упор стражњи; замахом ногама унапред саскок	*		
	Наскок у упор предњи; премах одножно десном напред ван, премах одножно десном назад; премах одножно левом напред ван, премах одножно левом назад до упора предњег; замахом ногама уназад саскок		*	
	Наскок у упор предњи; премах одножно десном напред, премах одножно левом напред, премах одножно десном назад до упора јашућег; њих у упору са преношењем тежине са руке на руку и спетно. Премах одножно десне саскок са окретом за 90° улево			*

Наставна област рукомет

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Вођење лопте „јачом“ руком у месту и праволинијско кретање умерном брзином	*		
Вођење лопте „јачом“ и „слабијом“ руком у месту		*	
Вођење лопте „јачом“ и „слабијом“ руком у кретању максималном брзином (праволинијски и са променом правца)			*
Вођење лопте „јачом“ руком у праволинијском трчању максималном брзином			

Бацање (додавање) лопте тзв. „кратким замахом“ изнад висине рамена	*	*	
--	---	---	--

Бацање (додавање) лопте тзв. „дугим замахом“ на веће растојање		*	
Бацање (додавање) лопте иза леђа			*
Увртање подлакти „слабијом“ руком			*
Хватање лопте у висини груди	*		
Хватање непрецизно бачених лопти (високих, ниских)		*	
Бочни („шасе“) шут	*		
Шут из трка („чеони шут“)		*	
Скок шут са позиције бека, крила, пивота			*
Игра на два гола	*		
Игра на два гола уз примену свих правила		*	
Три корака	*		
Три секунде	*		
Три метра	*		
Искључења	*		
Не прави прекршај ношена лопта	*		
Не прави прекршај преступ	*		
Извођење ауга	*		
Индивидуална тактика одбране		*	
Индивидуална тактика напада		*	
Преузимање играча при блокади		*	
Игра на два гола уз суђење самих ученика			*
Ученик/ученица се такмичи			*
Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна област кошарка

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Основни став у нападу и одбрани	*		
Пивотирање	*		
Кретање у одбрани	*		
Скок у одбрани и нападу	*		
Хватање и додавање лопте обема рукама	*		
Вођење лопте праволинијски и са предњом променом правца	*		
Шут на кош из продора дриблингом	*		
Шут са дистанце	*		
Додавање лопте једном руком		*	
Шут на кош из продора двокораком након пријема лопте		*	
Вођење лопте са променом кроз ноге			*
Шут из продора двокораком након пријема лопте		*	
Шутирање полагање одоздо, одозго ибочно		*	
Игра 2 на 2 у нападу и одбрани		*	

Сарадња три играча у контра нападу и позиционом нападу		*	
Одбрана „човек на човека“ и напад на ту одбрану		*	
Вођење лопте са променом иза леђа и „ролингом“			*
Скок – шут			*
Игра 3 на 3 у нападу и одбрани			*
Зонска одбрана и напад на зонску одбрану			*
Зна шта је лична грешка	*		
Преступ	*		
Не прави грешке у вођењу лоптевођење лопте у „задње“ поље	*		
Не прави грешку у корацима	*		
Не прави грешку 3	*		
Не прави грешку 5	*		
Извођење ауга	*		
Ученик/ученица учествује у такмичењу			*
Ученик/ученица зна да суди			*
Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна област фудбал

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Правoliniјско вођење лопте произвољним делом стопала	*		
Вођење лопте променом правца кретања разним деловима стопала уз присуство играча који омета		*	
Примање лопте, разним деловима тела у месту и кретању		*	
Одузимање лопте, избијањем, уклизавањем, гурањем раменом		*	
Застављање лопте која се креће у ваздуху произвољним делом стопала или било којим делом тела		*	
Вођење лопте произвољним делом стопала и шутирањ на гол произвољним делом стопала		*	
Одбијање лопте главом		*	
Техника голмана		*	
Примање лопте, разним деловима тела у месту и кретању		*	
Недозвољени контакт са лоптом	*		
Убацивање лопте у игру пре почетка утакмице, након прекида и када напусти терен	*		
Измена играча			*
Извођење слободних и казних удараца	*		
Испуњава тактичке задатке		*	
Временске казне и искључења до краја утакмице	*		
Тактика одбране – индивидуална и колективна; постављање код извођења ауга		*	

Тактика напада		*	
----------------	--	---	--

Ученик/ученица се такмичи			*
Ученик/ученица зна да суди			*
Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна облааст плес

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Успешно плешком (ударањем дланом о длан) прати акценте у темпу музичке пратње	*		
Успешно плешком или топотом прати задати ритам и темпо музичке пратње	*		
Успешно се креће у задатом простору у свим смеровима комбинујући ходање и трчање		*	
Целокупну своју моторику (кретање и покрете појединих делова и целог тела) изводи у ритму и темпу музичке пратње самостално, у пару, у групи		*	
Повезује (просторно и временски) плесне елементе (најмање шест основних елемената технике: галоп, дечији поскок, мењајући корак, кораци са привлачењем са и без преноса тежине тела, кораци са укрштањем напред – назад, укључујући ходање и трчање) у целини		*	
Уз помоћ (наставника) реализује задату комбинацију основних корака у аеробном загревању у трајању од 2 пута 32 4/4 такта		*	
Самостално реализује задату комбинацију основних корака у аеробном загревању у трајању од 2 пута 32 4/4 такта			*
Успешно моторички у ритму и темпу реализује одабране народне, друштвене и дечије плесове			*
Састаља и изводи самосталну плесну комбинацију у 2/4 такту од произвољно одабраних и укомпонованих основних елемената технике плесова			*
Исказује креативност и стваралаштво кроз састављање мањих композиција покрета и кретања и плесних комбинација			*
Влада терминологијом плесова			*
Учествује на такмичењу			*

Наставна облааст ритмичка гимнастика

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Мачији поскок, дечији поскок, галоп напред и странце, поскок са занужењем, комбинација галоп – поскок са занужењем	*		
Окрет за 90°, 180° и 360°	*		
Суножно прескакање вијаче са и без међупоскока – обртање вијаче унапред и уназад, прескакање вијаче у трчању	*		
Ритмичко ударање чуњева један о други и о под, мали кругови чуњевима	*		
Галоп + дечији поскоци вијачом		*	
Галоп + поскок занужењем		*	

Галоп + мачији скок са бацањем и хватањем лопте, замаси лоптом у хоризонталној равни спојено са окретом за 180° и 360°		*	
Прескакање вијаче у трчању		*	
Прескакање вијаче галопом и странце		*	
Прескакање вијаче дечијим поскоцима		*	
Кружење вијачом (бочно и чеоно)		*	
Трчање са обртањем вијаче и прелаз у галоп		*	
Научени поскок или скок повезати са ударањем чуња о чуњ испред и иза тела – изнад главе и испод ногу		*	
Ритмички састав без реквизита			*
Ритмички састав лоптом			*
Ритмички састав вијачом			*
Ритмички састав обручем			*
Ритмички састав чуњевима			*
Ученица се такмичи			

Наставна облааст стони тенис

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Форхенд и бекенд техника без ротације	*		
Форхенд и бекенд ударац са ротацијом по дијагонали		*	
Основни став у игри	*		
Примена сложених техника са обе стране рекета			*
Пимпл игра обема странама		*	
Основна техника кретања	*		
Штоп игра и активна игра спином		*	
Школси сервис обема странама	*		
Разноврсни сервис		*	
Зна када је поен	*		
Промена сервиса	*		
Трајање сета	*		
Активна игра		*	
Испуњава тактичке задатке у зависности од противника			*
Користи више врста квалитетног ротираног сервиса са увежбаним тактичко – техничким наставком у игри			*
Такмичи се			*
Познаје организацију игре			*
Суди на мечевима			*
Искатује вољу за напредовањем			*

Наставна област одбојка

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Одбијање лопте прстима	*		
Одбијање лопте чекићем	*		
Школски сервис	*		
Тенис сервис		*	
Смечирање			*
Блокирање			*
Заштита блока и игра у пољу			*
Зна кад је екипа постигла поен	*		
Дозвољени број одбијања лопте у једној акцији	*		
Недозвољени контакт са лоптом	*		
Сервис из простора за сервирање	*		
Зна шта је преступ	*		
Ротација	*		
Групна и колективна тактика		*	
Групна и колективна тактика у нападу и одбрани			*
Ученик/ученица уме да суди			*
Ученик/ученица се такмичи			*
Ученик/ученица учествује у организацији утакмице или турнира			*

Наставна област атлетика

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултате	*		
Изводи технику штафетног трчања		*	
Правилно скаче у даљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока	*		
Правилно скаче у даљ варијантом технике увинуће		*	
Зна атлетска правила за скок у даљ	*		
Правилно скаче у вис варијантом технике маказице	*		
Правилно скаче у вис леђном варијантом технике		*	
Зна атлетска правила за скок у вис	*		
Правилно баца куглу варијантом технике из места и мери дужину хитца	*		
Правилно баца куглу леђном варијантом технике и мери дужину хитца		*	
Зна атлетска правила бацања кугле	*		
Такмичи се у једној од атлетских дисциплина		*	
Такмичи се у атлетском петобоју			*

Наставна област пливање

Елементи	Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Пливање произвољним начином, скок на ноге са висине 1m у дубоку воду, одржавање у усправном положају у дубокој води, започињање пливања из вертикалног – хоризонталног плутања, коришћење зидабазена за окрет, подизање три предмета са дна базена или роњење 6 метара са променом дубине и правца	*		
Плива једном од техника спортског пливања		*	
Поседује вештину самопомоћи у виду безбедног понашања у и око водене средине		*	
Плива две технике спортског пливања			**
Такмичи се			

Б) ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ВЕРСКА НАСТАВА

Недељни фонд	Годишњи фонд
1	36

Р.бр	НАСТАВНА ТЕМА	Број часова
1	Сусрет и упознавање катухете са ученицима	1
2	Бог у којег хришћани верују јесте Света Тројица	10
3	Хришћанска онтологија	10
4	Антрополошке последице вере у Свету Тројицу	5
5	Кроз Литургију се пројављује Света Тројица	7
6	Света Тројица у православној иконографији	3

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

--

Циљеви и задаци

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православно поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктринарне поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом).

Задаци наставе православног катихизиса (веронауке) јесу да код ученика:

- развије способност уочавања да су грех и зло у свету последица погрешног изражавања човекове слободе;
- развије способност уочавања да Бог поштује човекову слободу али да не одустаје да свет доведе у вечно постојање;
- изгради свест о томе да Бог воли човека и свет и да их никад не напушта, али вечни живот зависи и од слободе човека и његове заједнице с Богом;
- развије способност спознавања да Бог није одустао од првобитног циља због кога је створио свет, а то је да се свет сједини с Њим посредством човека и да тако живи вечно;
- развије способност уочавања сличности у структури старозаветне и новозаветне цркве.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- запазе да природа не постоји без личности;
- науче да личност у Богу претходи природи у онтолошком смислу;
- уоче да у стварном свету људска природа претходи човеку као личности у онтолошком смислу;
- запазе да се код створених бића, тј. код људи слобода може изразити и као негација, што није случај у Богу;
- запазе да је слобода Божија онтолошка, тј. да се изражава само као љубав према другој личности;
- запазе разлику између иконографског приказивања Св. Тројице у православној и римокатоличкој традицији.

--

РАСПОРЕД НАСТАВНИХ ЈЕДИНИЦА

Месец	Редни број часа	Наставна јединица	Тип часа
септембар	1.	Упознавање са програмом и начином рада	вежбање
	2.	Бог је Света Тројица	обрада
	3.	Бог је Света Тројица	обнављање
	4.	Библијска сведочанства о Богу као Светој Тројици	обрада
октобар	5.	Библијска сведочанства о Богу као Светој Тројици	обнављање
	6.	Светоотачка сведочанства о Богу као Светој	обрада
	7.	Тројици	обнављање
	8.	Светоотачка сведочанства о Богу као Светој	обрада
	9.	Тројици	обнављање

		Богослужбена сведочанства о Богу као Светој Тројици Богослужбена сведочанства о Богу као Светој Тројици	
новембар	10. 11. 12. 13.	Бог је Света Тројица Бог је Света Тројица Љубав као израз слободе Љубав као израз слободе	обрада систематизација обрада обнављање
децембар	14. 15. 16. 17.	Слобода се изражава као љубав Слобода се изражава као љубав Бог Отац – начело постојања Свете Тројице Бог Отац изражава Своје постојање као љубав	обрада утврђивање обрада обрада
јануар	18. 19.	Бог Отац изражава Своје постојање као љубав Личност може постојати само у односу љубави	обнављање обрада
фебруар	20. 21. 22. 23.	Имена Свете Тројице указују на однос љубави Света Тројица – заједница љубави Постојање као заједница слободе Постојање као заједница слободе	обрада систематизација обрада обнављање
март	24. 25. 26. 27.	Антрополошке последице вере у Свету Тројицу Антрополошке последице вере у Свету Тројицу Антрополошке последице вере у Свету Тројицу Пројављивање Свете Тројице кроз Литургију	обрада обнављање утврђивање обрада
април	28. 29. 30. 31.	Пројављивање Свете Тројице кроз Литургију Пројављивање нашег истинског постојања кроз Литургију Пројављивање нашег истинског постојања кроз Литургију Крштење – практично исповедање вере у Свету Тројицу	обнављање обрада обнављање обрада

мај	32. 33. 34. 35.	Литургија – практично исповедање вере у Свету Тројицу Крштење и Литургија Света Тројица у православној иконографији Света Тројица у православној иконографији	вежбање систематизација обрада обрада
јун	36.	Света Тројица у православној иконографији	утврђивање

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Недељни број часова: 1

Укупан број часова: 36

Садржаји и трајање	Циљеви и задаци	Начин и поступак	Врсте активности
УВОД 2 часа	- подсећање на садржаје програма грађанског васпитања за 5. и 6. разред - представљање циљева, задатака и садржаја програма и упознавање ученика са начином рада.	- Поглед уназад – подсећање на садржаје програма грађанског васпитања за 5. и 6. разред (права и одговорности на нивоу школе/локалне заједнице; активно учешће у животу школе/локалне заједнице; школска правила и процедуре, мере власти). (1) - Представљање циљева, задатака, садржаја и метода рада. (1)	-Усмено излагање -Разговор -Објашњење -Тумачење -Уочавање -Корелација са предметима: српски језик, ликовна култура...

<p>ГРАЂАНИН 19 часа</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју значења кључних појмова који се односе на <i>политика</i> и <i>грађанина</i>. - схвате историјски развој грађанских права и слобода - се упознају са карактеристикама одговорног и активног грађанина - разумеју место и улогу детета као грађанина у друштву - разумеју однос између грађанских права појединца и општег добра - се упознају са начинима развијања грађанске одговорности - разумеју волонтерски покрет и значај волонтерских акција - буду подстицани да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама; - разумеју значај иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници 	<ul style="list-style-type: none"> - Грађанин и политика у прошлости - порекло речи <i>политика</i> и <i>грађанин</i>, историјски контекст развоја грађанских права и слобода, Декларација о праву човека и грађанина (1789. г). (1) - Грађанин и политика у садашњости – појмови <i>политика</i> и <i>грађанин</i> у савременом друштву. Универзална декларација о људским правима (1948. г.). (1) - Одговоран и активан грађанин – знања, вештине, особине, вредности и понашање одговорног и активног грађанина. (2) - Дете као грађанин – Конвенција о правима детета као полазиште за одређивање места и улоге детета као грађанина. Деца и одрасли као грађани – сличности и разлике. (2) - Породица, школа, локална заједница, држава - заједнице у којима живимо. (1) - Права - права појединца и опште добро. (1) - Одговорност – индивидуална (моралне вредности) и грађанска (информисаност, поштовање закона, бирачко право - право да бира и да буде биран, учешће у организацијама које се залажу за општу добробит, покретање иницијатива...). Начини развијања грађанске одговорности: институционални и ванинституционални. (3) - Волонтерски покрет - појам и значај волонтерског покрета. Вредности на којима почива волонтаризам (солидарност, емпатија, алтруизам...). Избор волонтерских акција и израда плана за њихово извођење. (3) - Извођење волонтерске акције. (3) - Анализа успешности волонтерске акције. (2) 	<ul style="list-style-type: none"> -Усмено излагање -Разговор -Објашњење -Тумачење -Уочавање - Дискусија - Књиге, штампа, - Телевизија - Интернет -Корелација са предметима: историја, српски језик, ликовна култура...
<p>ДРЖАВА И ВЛАСТ 7 часова</p>	<ul style="list-style-type: none"> - разумеју значења кључних појмова који се односе на <i>државу</i> и <i>власт</i> - разумеју неопходност постојања власти 	<ul style="list-style-type: none"> - Држава - појам и историјски контекст развоја државе. (2) - Власт - неопходност постојања власти; ограничена/неограничена власт; владавина појединца/владавина закона; демократија, устав 	<ul style="list-style-type: none"> - Излагање - Дискусије - Књиге, штампа, - Телевизија - Интернет

	- да се упознају са концептом ограничене власти	(Устав Србије и права детета, Конвенција о дечијим правима); нивои власти (локални, покрајински и републички) и подела власти (законодавна, извршна и судска). (5)	- Корелација са предметима: историја, српски језик, ликовна култура...
ЂАЧКИ ПАРЛАМЕНТ И ИНИЦИЈАТИВА 5 часова	- Упознавање са институцијом Ђачког парламента -Развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења;	- Место и улога ђачког парламента по одредбама Закона о основама система образовања и васпитања. Начин функционисања ђачког парламента. (2) -Иницијатива–избор теме демократском процедуром и покретање иницијативе да се о њој расправља у Ђачком парламенту. (3)	- Излагање - Дискусије - Интернет - Заказивање састанака, -Писање захтева... - Разговор -Уочавање
ЗАВРШНИ ДЕО 3 часа	-Развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавање мишљења; -Развијање способности критичког расуђивања и одговорног одлучивања и делања.	- Израда речника кључних појмова са којима су се ученици упознали на часовима грађанског васпитања током школске године. (2) - Размена ученичких искустава о активностима реализованим на часовима грађанског васпитања и процена корисности и употребљивости стечених знања и вештина за свакодневни живот. (1)	-Разврставање и класификовање -Израда паноа речника -Разговор -Презентација -Изложба

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ / ТРЕЋА ГОДИНА УЧЕЊА

VII РАЗРЕД

НЕДЕЉНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2 часа недељно

УКУПНО ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ: 72 часа

Циљеви:

Циљ наставе немачког језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из немачког језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима.

Учећи немачки језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.

Стандарди:

Разумевање говора

Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од четири до пет минута; и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука – монолог, краћи разговор, кратка информација.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем краће писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.

Усмено изражавање

Ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора, самостално или уз помоћ наставника.

Писмено изражавање

У оквиру програмом језичке грађе, ученик пише поруке и кратке текстове.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.

Задаци:

Разумевање говора

На крају седмог разреда ученик треба да:

- разуме изразе и упутства које наставник употребљава током часа да би дао упутства и објашњења за рад;
- разуме кратке дијалоге и монолошка излагања (до дванаест реченица) које наставник исказује природним темпом а који садрже познату језичку грађу обрађену током петог, шестог и седмог разреда;
- разуме једноставне песме у вези са обрађеном тематиком;
- разуме и реагује на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и интересовањима са активностима на часу.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- савлада технике читања у себи и гласног читања;
- дање упознаје правила графиције и ортографије;
- разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима;
- разуме смисао краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (огласи, плакати - око 100 речи);
- издваја основне информације из краћег прилагођеног текста у вези са неком особом или догађајем (ко, где, шта, када, ...);
- наслути садржај неког информативног текста ако је праћен визуелним додатком.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању;
- ступа у дијалог, постављањем и одговарањем на питања;
- уз наставников подстицај, представи себе или другог, опише неку ситуацију, слику, лице, предмет.

Интеракција

Ученик треба да:

- реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања;
- поставља једноставна питања, одговара на њих и изражава допадање и недопадање;
- нуди и прихвата понуду, позив или извињење;
- учествује у заједничким активностима и комуникацији на часу – рад у пару, у групу;
- тражи разјашњења када нешто не разуме.

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- даље упознаје правила графије, ортографије и интерпункције;
- пише реченице и краће текстове на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја (биографије, краће описе догађаја из свакодневног живота);
- пише пригодне честитке, поруке и електронска писма користећи модел;
- пише своје личне податке и податке других особа – име, презиме, адресу;
- прави спискове с различитим наменама (куповина, прославе рођендана, обавезе у току дана, ...)

Знања о језику

- препознаје шта је ново научио;
- схвата значај познавања језика;
- увиђа могућност позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика.

Наставна тема	Циљеви и задаци	Комуникативне функције	Начин остваривања програма	Технике (активности)
<p>Школа - заједничке активности и интересовања, предмети, распоред часова, обавезе</p> <p>Ја и моји другови - изласци и слободно време</p> <p>Породица и блиско окружење - обавезе у кући</p> <p>Здравље</p> <p>Мој дом - становање, обавезе у кући, уређење простора</p> <p>Исхрана - куповина животних</p>	<p>Усвајање основних знања из немачког језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима који говоре немачки језик, усвајање норме комуникације у складу са специфичностима немачког језика.</p> <p>Ученик треба да: -разуме изразе које наставник употребљава -разуме краће дијалоге и монолошка излагања -разуме усмене кратке поруке и реагује на њих -савлада технике читања у себи и гласног читања - даље упознаје основна правила графије и ортографије - развојно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје - представи себе или другог - реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представљање себе и других 2. Поздрављање 3. Именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева 4. Разумевање и давање једноставних упутстава и команди 5. Постављање и одговарање на питања 6. Молбе и изрази захвалности 7. Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности 8. Изражавање допадања и недопадања 9. Изражавање физичких сензација и потреба 10. Именовање активности (у вези са темама) 11. Исказивање просторних односа и величина 12. Давање и тражење информација о себи и другима 13. Тражење и давање обавештења 14. Описивање лица и предмета 15. Изрицање забране и реаговање на забрану 16. Изражавање припадања и поседовања 17. Тражење и давање обавештења о времену и часовнику 18. Скретање пажње 	<p>Немачки језик се употребљава у добро осмишљеним контекстима у пријатној и опуштеној атмосфери.</p> <p>Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика.</p> <p>Битно је значење језичке поруке која обавезно мора бити схваћена.</p> <p>Скреће се пажња на значај граматичке прецизности исказа.</p> <p>Знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности.</p> <p>Настава се заснива на социјалној интеракцији: -путем групног или индивидуалног решавања проблема, -потрагом за информацијама из различитих извора, -решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем.</p> <p>Ученик се упућује у законитости усменог и писменог кода и њиховог међусобног</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Слушање и реаговање на команде наставника или са траке 2. Рад у паровима, малим и великим групама 3. Мануелне активности 4. Вежбе слушања 5. Игре примерене узрасту 6. Певање у групи 7. Класирање и упоређивање 8. Решавање текућих проблема у разреду, договори и мини пројекти 9. Цртање по диктату, израда сликовног речника 10. Превођење исказа у гест и геста у исказ 11. Повезивање звучног материјала са илустрацијама и текстом 12. Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала 13. Разумевање писаног језика

<p>намирница, здрава, исхрана</p> <p>Одећа - куповина и учтиве форме обраћања</p> <p>Окружење - животна средина и друга жива бића (кућни љубимци, незбринуте животиње</p> <p>Остало: - слободне активности , спортски дани, хуманитарне акције, временске прилике</p>	<p>- поставља једноставна питања и одговара на њих</p> <p>- изражава допадање или недопадање</p> <p>-учествује у комуникацији на часу</p>	<p>19. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања</p> <p>20. Исказивање извињења и оправдања</p>	<p>односа.</p> <p>Граматички садржаји се уводе без детаљних граматичких објашњења.</p>	<p>14. Увођење дечије књижевности и транспоноване у друге медије</p> <p>11. Писмено изражавање</p>
---	---	--	--	--

Граматички садржаји

1. Именице – заједничке, властите (Рецептивно усвајање рода, броја и падежа помоћу члана, наставака и детерминатива. Продуктивно коришћење номинатива, генитива, датива и акузатива једнине и номинатива и акузатива множине са одговарајућим предлозима и без предлога. Саксонски генитив.)
2. Члан (Рецептивно и продуктивно усвајање одређеног и неодређеног члана уз именице. Сажимање члана *im, am, ins*. Нулти члан уз градивне именице. Присвојни детерминативи у номинативу, генитиву, дативу и акузативу једнине и множине. Употреба одређеног члана: уз глаголе кретања, уз годишња доба, уз доба дана, уз датуме. Употреба нултог члана: уз називе спортова, уз називе музичких инструмената, уз географске појмове.)
3. Негација (*kein* у номинативу генитиву, дативу и акузативу, *nicht* и *nein*)
4. Заменице (Личне заменице у номинативу, дативу и акузативу једнине и множине – рецептивно и продуктивно)
5. Придеви (Описни придеви, придеви у компаративу и суперлативу)
6. Предлози са дативом, акузативом и дативом и акузативом (за означавање положаја у простору, за правац кретања, за време, за порекло, за средство, за намену)
7. Прилози и прилошке одредбе (за време, за место и правац кретања, за начин, за учесталост)
8. Глаголи (Презент слабих и јаких глагола, презент најфреквентнијих глагола са наглашеним или ненаглашеним префиксом, презент модалних глагола, претерит помоћних глагола *sein* и *haben* и модалних глагола. Перфекат слабих и најфреквентнијих јаких глагола. Перфекат најфреквентнијих глагола са наглашеним и ненаглашеним префиксом. Футур. Конјунктив претерита за постављање учтивих питања и изражавање жеље. Глаголи са предложном допуном и повратни глаголи).
9. Бројеви (Основни бројеви до 1000 и редни бројеви до 100, казивање времена по часовнику)
10. Реченица (Основне реченичне структуре у потврдном, одричном и упитном облику, везници за напоредне реченице: *und, aber, oder, denn*, везници за зависно-сложене реченице: *ob, dass*)

Предвиђена су два писмена задатка, по један у сваком полугодишту.

Додатни рад

За додатни рад се опредељују даровити ученици посебних интересовања за немачки језик. Ангажовање ученике неопходно је стимулисати (похвале, награде, интерна такмичења у циљу припреме за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у област професионалне оријентације ка ширем пољу делатности које пружа немачки језик.

Допунски рад

Допунски рад се организује за ученике који у редовној настави немачког језика не постижу задовољавајуће резултате. Зависно од утврђених недостатака као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад.

Корелација

Корелацију је могуће остварити са знањима стеченим из српског језика, енглеског језика, музичке културе, биологије, географије, техничког и информатичког образовања, верске наставе и грађанског васпитања.

Индивидуални образовни план

Право на ИОП има ученик који при учењу немачког језика има потребу за додатном подршком, има тешкоће у учењу (због специфичних сметњи учења или проблема у понашању и емоционалном развоју), има сметње у развоју или инвалидитет (телесне, моторичке, чулне, интелектуалне или вишеструке сметње или сметње из спектра аутизма), потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини или из других разлога због којих остварује право на подршку у образовању.

Право на ИОП има и ученик који учи немачки језик а поседује изузетне способности.

ШПАНСКИ ЈЕЗИК

Циљ

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Општи стандарди

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест

о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Посебни стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Медијација

У комуникативним контекстима, који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2), преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ

1. Представљање себе и других
2. Поздрављање
3. Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама)
4. Разумевање и давање једноставних упутстава и команди
5. Постављање и одговарање на питања
6. Молбе и изрази захвалности
7. Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности
8. Изражавање допадања/недопадања
9. Изражавање физичких сензација и потреба
10. Именовање активности (у вези са темама)
11. Исказивање просторних односа и величина (*Идем, долазим из..., Лево, десно, горе, доле...*)
12. Давање и тражење информација о себи и другима
13. Тражење и давање обавештења
14. Описивање лица и предмета
15. Изрицање забране и реаговање на забрану
16. Изражавање припадања и поседовања
17. Тражење и давање обавештења о времену на часовнику
18. Скретање пажње
19. Тражење мишљења и изражавање слагања/неслагања
20. Исказивање извињења и оправдања

Шпански језик

Именице - рецептивно и продуктивно

а. Властите именице, посебно имена људи и географски називи хиспанског говорног подручја

Miguel, María, Pedro, Elena, Juan, etc.; España, América Hispánica/Latina, etc.

б. Заједничке именице с променом у члану и другим детерминативима - (*el libro, este libro, mi libro, los libros, estos libros, mis libros*)

2. Придеви - рецептивно и продуктивно

а. Поређење придева: *comparativo y superlativo relativo*: más bonito que, el más bonito

б. Придеви са апокопом: *un gran actor, un buen amigo*

3. Личне заменице - рецептивно и продуктивно

а. у функцији субјекта: *yo, tú, él, ella, nosotros, vosotros, ellos, ellas, Usted, Ustedes*

б. у функцији објекта, ненаглашене: *me, te, le, la, lo, nos, os, les, las, los*

в. у функцији објекта, наглашене: *a mí, a ti, a él, a ella, a nosotros, a vosotros, a usted, a Ustedes*

г. заменице: *se* (повратни глаголи и глаголи са "лексичким *se*"): *lavarse; tratarse de ...*

4. Предлози (и рецептивно и продуктивно)

de, a, sin, con, contigo, contigo, sobre/encima de, bajo/debajo de, cerca de, lejos de, etc.

5. Глаголи:

а. Садашње време правилних глагола *-ar, -er, -ir* и најфреквентнијих глагола са променом у основи: *decir, traer, poner, etc. Presente del indicativo* - и рецептивно и продуктивно у свим глаголским лицима

б. *Imperativo* и *presente del subjuntivo* горе наведених глагола (у негираним императивним конструкцијама и у формалном стилу обраћања: *habla/hable/hablado/hablen/no hables/nos hablen/no habléis*) - и рецептивно и продуктивно

в. Прошла времена (само у индикативу): *Pretérito perfecto simple (pretérito indefinido); Pretérito imperfecto; Pretérito perfecto compuesto*: - фреквентни правилни глаголи и одређени број најфреквентнијих неправилних глагола у свим глаголским лицима (*hablar, comer, beber, pensar, trabajar, escribir, leer, vivir, jugar, viajar, estudiar//ser, estar, tener, ir, traer, decir, venir, etc ...*) - и рецептивно и продуктивно као комплетне фразе

El fin de semana pasado visité a mis abuelos.

Lo siento, se me olvidó la tarea en casa.

Cuando era pequeña, me gustaba jugar con las muñecas.

¿Has terminado la tarea?

г. Модални глаголи (у горе наведеним глаголским временима) - и рецептивно и продуктивно као комплетне фразе, у конструкцијама са инфинитивом и са именским додацима: *poder, querer, saber, tener que, gustar*

Me gusta este libro.

¿Puedo salir?

Quiero viajar a México.

Tengo que estudiar mucho.

ђ. Безличне конструкције са субјунктивом

Es importante que estudies lenguas extranjeras.

Es necesario que duermas bien.

е. Личне конструкције са презентом субјунктива (само рецептивно)

Te recomiendo que viajes a España.

ж. Футур (и рецептивно и продуктивно)

Este verano viajaré a España.

з. Основни глаголски изрази (и рецептивно и продуктивно)

tener que + infinitivo, deber + infinitivo, hay que + infinitivo, hay + imenica (hay mucha gente aquí)

6. Прилози (и рецептивно и продуктивно)

а. Формирање прилога помоћу суфикса - *mente* (из основног речника).

б. Прилози за време: *ahora, siempre, a menudo, con frecuencia, nunca, a veces, de vez en cuando, etc ...*

в. Прилози за количину: *mucho, poco, bastante, suficiente (mente).*

г. Прилози за начин: *bien, mal, así, de tal manera, rápido, despacio, voluntariamente.*

д. Прилози и предлошки изрази за место и правац кретања: *aquí, allí, en la calle, en casa, en iglesia, a casa, a clase, etc.*

7. Бројеви: основне преко 1000, редне до 5 (*primer(o(s))/primera(s), etc.*)

8. Упитне реченице (и рецептивно и продуктивно):
 а. са упитном речи (*¿Quién?, ¿Cuándo?, ¿Cómo?, ¿Dónde?, etc.*),
 б. које захтевају одговора да/не (*sí/no*)
9. Негација (и рецептивно и продуктивно)
No trabaja hoy.
No quiero ir al cine esta tarde.

Глобална структура годишњег програма
 Шпански језик – 7. Разред

Трајање (у часовима)	Садржај	Начин остваривања	Врсте активности
1	INTRODUCCIÓN	Уводни час је предвиђен за упознавање ученика са градивом које ће се обрађивати у току школске године. Такође, кроз низ краћих активности подсећамо се градива из претходног разреда.	Интеракција ученика са наставником, рад у групама.
7	GEOGRAFÍA	На, ученицима, већ познат начин рада, кроз занимљиве активности, обрађујемо садржаје предвиђене у овој области. Биће речи о географији, управном и неуправном говору, апсолутном суперлативу, <i>pretérito indefinido...</i>	Звучни материјал, рад у паровима и групама, понављање научених конструкција, уочавање правила.

10	SOCIEDAD	Ученици причају о свакодневним активностима, уз увођење глагола у прошлом времену. Уз активности предвиђене удбеницима, причамо о професијама, прилозима, придевима и глаголским перифразама. У овом периоду, предвиђен је контролни задатак.	Рад у групама и паровима, слушање звучног материјала, повезивање група речи, вежбе из граматике.
8	LITERATURA Y ARTE	Децу треба заинтересовати да би лакше усвојила одређену тему. У вези са темом причамо и о истакнутим хиспанским уметницима, између осталих и о Фриди Кало, која је и " водич" кроз ову тему, у којој ће акценат бити на лексици везаној за дату тему.	Звучни материјал, рад у паровима и групама, понављање научених конструкција, уочавање правила.
10	HISTORIA	Изражавамо узрок и последице, у прошлом времену, повезујемо два или више елемената у једној реченици. Биће речи о прехиспанским цивилизацијама, Реконкисти и шпанским легендама. Предвиђен је први писмени задатак.	Слушање звучног материјала, групни рад читање једноставог текста, мини дијалози.
9	SALUD Y BIENESTAR	Низ занимљивих активности, у којима обрађујемо тему здравог живота, а уједно усвајамо и нове садржаје из граматике и лексике.	Групни рад, интеракција наставник-ученик, читање, звучни материјал.
9	DERECHOS Y MEDIO AMBIENTE	Људска права и животно окружење, разговарамо кроз дебату. Прича о пријатељству и животињама, али и императиву. Други контролни задатак.	Вежбе у пару и групама, слушање звучног материјала, понављање стеченог знања, читање.

10	FIESTAS Y OCIO	Представљамо обичаје са шпанских прослава, причамо о слободном времену, изражавамо физичка и емотивна стања, уз увођење неодређених заменица. предвиђен је други писмени задатак.	Рад у групама и пару, слушање аудио материјала, мини вежбе писања као увод у писмени задатак.
8	FUTURO	Кроз низ активности причамо о плановима и будућности (какав живот замишљамо...). Битна ставка је увођење кондиционалних реченица.	Рад у групама и паровима, читање прикладних текстова, слушање аудио материјала.
Укупно часова: 72			

ИТАЛИЈАНСКИ ЈЕЗИК

ОБАВЕЗНИ ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ / ТРЕЋА ГОДИНА УЧЕЊА

VII РАЗРЕД

НЕДЕЉНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

УКУПНО ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ: 72 часа

Наставна тема	Циљеви и задаци	Комуникативне функције	Начин остваривања програма	Технике (активности)
---------------	-----------------	------------------------	----------------------------	----------------------

<p>Siamo tornati dalle vacanze!</p> <p>Одмор, спорт, сеоски туризам, туризам у Италији</p> <p>Voglio andare a vivere in campagna!</p> <p>Становање у сеоској и градској средини</p>	<p>Циљ наставе страног језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, стицање позитивног става и односа према другим језицима, нацијама и културама, као и према сопственом језику, уз уважавање различитости посебности, спремности на комуникацију и стицања свести о језику као основном средству комуникације.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представљање себе и других 2. Поздрављање 3. Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама) 4. Разумевање и давање једноставних упутстава и команди 5. Постављање и одговарање на питања 6. Молбе и изрази захвалности 7. Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности 8. Изражавање допадања/недопадања 9. Изражавање физичких сензација и потреба 10. Именовање активности (у вези са темама) 11. Исказивање просторних односа и величина (Идем, долазим из..., Лево, десно, горе, доле...) 12. Давање и тражење информација о себи и другима 13. Тражење и давање обавештења 14. Описивање лица и предмета 15. Изрицање забране и реаговање на забрану 16. Изражавање припадања и поседовања 17. Тражење и давање 	<ul style="list-style-type: none"> - Усвајање нових појмова слушањем Представљање и поздрављање - Упознавање са основним појмовима везаним за школу и школске просторије - Примена новог вокабулара уз вежбе описивања, именовања предмета - Разговор о школи, њеном значају и вредности - Разговор о језику, нацијама, различитостима - Упознавање са географским положајем Италије и њеним основним особеностима и карактеристикама - Знаменитости Италије и главног града, Рима, тумачење симболике заставе - Разговор о појединим значајним личностима Италије - Значај усвајања страног језика и прихватања различитости 	<ul style="list-style-type: none"> - Спеловање одређених речи - Слушање разговора о школи на цд- у - Читање и писање одређене лексике која се односи на дату област - Вежбе и усвајање нових појмова кроз дијалог и рад у пару - Драматизација одређених ситуација везаних за област - Прављење распореда часова - Слушање и читање текстова Изражавање стечених утисака о земљи, граду, значају путовања Поређење са сопственим градом и земљом, истицање сличности и уочавање разлика Индивидуални рад- скупљање фотографија и информација о Ит.
---	---	---	---	---

<p>E tu, cosa farai da grande?</p> <p>Знамените личности из Тоскане, професије, писање дневника, стрип</p> <p>Feste, feste, ma anche solidarietà!</p> <p>Италијански празници, заједничке активности, хуманитарне акције, волонтирање</p>		<p>обавештења о времену на часовнику</p> <p>18. Скретање пажњеЗавод за унапређивање образовања и васпитања</p> <p>19. Тражење мишљења и изражавање слагања/неслагања</p> <p>20. Исказивање извињења и оправдања</p>	<p>Раговор о празницима, датумима православних и католичких празника</p> <p>Усвајање вокабулара који се односи на празнике</p> <p>Описивање појединости везаних за најбитније празн.</p> <p>Честитање празника на основу датума датих на табли</p> <p>Изражавање мишљења о уобичајеним навикама које се односе на исхрану и усвајање новог вокабулара</p> <p>Разговор и поређење српске и италијан. кухиње, традиције и традиционалних јела</p> <p>Значај моде, одевања у различитим ситуацијама (спорт, школа, посао)</p> <p>Описивање датих модела гардеробе</p>	<p>Примена описа на сопствени град и кратки дијалози</p> <p>Извршавање одређених задатих наређења и заповести</p> <p>Слушање италијанске музике</p> <p>Препознавање празника на основу прочитаних карактеристика</p> <p>Групно и индивидуално читање текстова</p> <p>Драматизација дијалога</p> <p>Прављење честитки</p> <p>Слушање празничних песмица</p> <p>Слушање и понављање новоусвојених појмова</p> <p>Индивидуално описивање места становања и одређених просторија</p> <p>Исказивање допадања/недопада</p>
---	--	---	--	--

<p>Viva lo sport e la vita sana! Физичке сметње, делови тела, здрав живот, спорт, славни спортисти</p> <p>Che fame, ragazzi!</p> <p>Италијанска кухиња и култура исхране, здрава храна</p>			<p>Представљање нових појмова слушањем Опис амбијента у којем живимо Разговор о простору који нас окружује и усвајање појмова о просторним односима</p> <p>Исказивање датума, времена, дана Разговор о слободном времену и активностима Описивање активности у кући и дворишту Представљање спортова кроз гледање сличица и разговор</p> <p>Усвајање појмова везаних за области Разговор о бојама Усвајање бројева Молбе и изрази захвалности, наређења Изрицање забране и одговарајућа реакција на то Именовање делова тела, животиња</p> <p>Представљање алфабета и упознавање са специфичним</p>	<p>ња простора у којем се живи и разговор о могућим променама и плановима за будућност Скицирање плана куће/стана Дијалог о датуму рођења и другим битним датумима Разговор о значају спортских активности Индивидуално исказивање омиљеног спорта</p> <p>Групни рад на тему значајног италијанског/српског спортисте Прављење дијалога на тему слободног времена</p> <p>Препознавање нових појмова Изражавање допадања/недопадања Писање задатих бројева</p>
---	--	--	---	--

<p>Tutti in viaggio!</p> <p>Превозна средства, путовање</p>			<p>гласовима и гласовним групама Упознавање са чланом у итал. Језику</p> <p>Положај члана Члан спојен са предлогом Објашњавање рода и броја именица уз сталне вежбе на часу Слагање именица и придева</p> <p>Усвајање придева Представљање описних, присвојних пр.</p> <p>Представљање бројева слушањем Усвајање личних, присвојних и показних заменица кроз практичну вежбу на часу</p> <p>Уочавање разлика у промени глагола 3. коњугације</p> <p>Представљање модалних и неправилних глагола у презенту и њихова употреба</p> <p>Усвајање императива кроз изражавање одређених наредби, молби, заповести</p>	<p>Одговарање на задата питања Постављање питања Тражење одређених информација Исказивање извињења, одређених потреба Квиз Опис тела, животиња</p> <p>Читање познатих текстова</p> <p>Диктат Самостално решавање различитих проблема</p>
---	--	--	---	--

			Самостално сналажење у проблемима за правилно коришћење граматичких целина, синтаксе реченице, писање	
--	--	--	---	--

Грамаатички садржај:

Ученици треба да разумеју и користе:

1. Именице - властите и заједничке, одговарајући род, број, са детерминативом

Деривација именица и прављење сложених именица. Понављање градива из предходних година учења.

Алтернација именица (основни суфикси за аугментатив, пејоратив, деминутив и хипокористике
Лажна алтерација (focaccia, fioretto, montone...)

2. Одређени члан испред датума, употреба члана уз властита имена, географске појмове, имена градова и држава, презимена.
Употреба члана уз присвојни придев и хипокористике и уз лична имена
3. Изражавање тачног времена
4. Партитивни члан
5. Заменице за директни и индиректни објекат
Заменице за директни и индиректни објекат, у пару, слагање са императивом, инфинитивом Gerundio presente + ненаглашене личне заменице, рефлексивне заменице и речце *ci*, *ne*.
6. Релативне заменице, *che* и *dove*
Придеве - одговарајући род, број, место, поређење. Компарација придева
7. Присвојне придеве и заменице
8. Бројеве: основне преко 1000, редне до 20
9. Питања
10. Негацију
11. Заповедни начин, за сва лица
12. Модалне глаголе: *dovere*, *potere*, *violere* и *sapere*, са модалном вредношћу, у свим временима.
13. Кондиционал глагола *potere*, *volere*, *dovere*
14. Глаголска времена:
  - Presente Indicativo фреквентних глагола, рачунајући и повратне;
  - Congiuntivo Presente фреквентних глагола, везана за медијацију
  - Passato prossimo и Imperfetto - грађење и контрастирање
  - Gerundio presente. Грађење и употреба у временским и начинским реченицама
  - Фразеолошки изрази са глаголима (*fumare come un turco*, *ridere come un matto*, *bere come una spugna*...).
  - Хипотетички период: Реална погодбена реченица
15. Предлоге и сажете чланове
16. Прилоге за време, место, начин, количину: *prima*, *dopo*, *oggi*, *domani*, *sempre*, *qui*, *lì*, *là*, *davanti*, *dietro*, *bene*, *male*, *poco*, *molto*, *tanro*, *troppo*, *più*, *meno*. Положај прилога у односу на глагол. Положај прилога *mai*, *sempre*, *ancora*, *già* уз *passato prossimo*.
17. Речце: Прилошке вредности речца *ci* и *ne*
18. Везнике *e*, *o*, *ma*, *se*.

Стандарди

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Усмено изражавање

Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.

Писано изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Медијација

У комуникативним контекстима, који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2), преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.

Знања о језику

Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Оперативни задаци по језичким вештинама

Разумевање говора

Ученик треба да:

- разуме краће дијалоге (до 15 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа
- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих аутентичних текстова из свакодневног живота после 1-2 слушања (обавештења са разгласа на станици, аеродрому, у супермаркету или у школи)

- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.)

- разуме краће рекламе, радио и ТВ емисије о темама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме краће текстове (до 200 речи), који садрже већи проценат познатих језичких елемената, интернационализама, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, биоскопски програм, ред возње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом
- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби, огласи, плакати, каталози)
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота
- разуме краће текстове у вези са градивом других предмета, ослањајући се на општи смисао текста и претходно стечена знања.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације

Под знањем о језику подразумева се функционално знање, односно способност ученика да језичке структуре правилно употреби у датој комуникативној ситуацији.

- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом као и на теме из других наставних предмета користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- у неколико реченица изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их (допадање, недопадање, противљење, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре)
- једноставним речима описује лица, догађаје, ситуације и предмете из окружења и упоређује их са другима из области свог интересовања као и из одређених садржаја других наставних предмета.

Интеракција

Ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама из домена њиховог интересовања, свакодневног живота и живота младих, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику)
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд.)
- да одговори на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.

Додатни рад

За додатни рад предвиђају се различите активности организоване у договору са ученицима који показују посебно интересовање за италијански језик . Часови подразумевају рад везан за језик, граматичке структуре, али, наравно и за све друге информације и занимљивости везане како за језик, тако и за земљу чији језик изучавамо. Инсистира се на самосталним активностима, интеракцији и комуникацији, буђењу креативности и маштовитости деце. Могао би се и, заједничким радом, направити часопис на италијанском језику или, у корелацији са другим страним језицима, што би за децу, свакако, била врста изазова.

Допунски рад се организује за ученике који показују лошије резултате или нису у могућности да савладају градиво на задовољавајући начин и у одговарајућој мери, Међутим, не само тада, већ и сваки пут када постоји нека нејасноћа или проблем који ученици нису у стању да савладају на редовној настави.

Корелација

Корелацију је могуће остварити са знањима стеченим из српског, енглеског или неког другог романског језика, уколико су га ученици имали раније.

Такође је могућа и са предметима као што су физичка и музичка културе, историја, географија, биологија и грађанско васпитања као и верско васпитање.

ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК

VII РАЗРЕД

НЕДЕЉНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2 часа

УКУПНО ЗА ШКОЛСКУ ГОДИНУ: 72 часа

Циљеви:

Циљ наставе немачког језика је развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у

комуникацији. Ученик треба да усвоји основна знања из немачког језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима.

Учећи немачки језик ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе, развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развија свест о језичком богатству.

Стандарди:

Разумевање говора

Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама¹, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик чита са разумевањем краће писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.

Усмено изражавање

Ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора, самостално или уз помоћ наставника.

Писмено изражавање

Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом

Интеракција

Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.

Задаци:

Разумевање говора

На крају седмог разреда ученик треба да:

- разуме краће дијалоге (до 15 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа

- разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих аутентичних текстова из свакодневног живота после 1-2 слушања (обавештења са разгласа на станици, аеродрому, у супермаркету или у школи)

- разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.)

- разуме краће рекламе, радио и ТВ емисије о темама предвиђеним наставним програмом.

Разумевање писаног текста

Ученик треба да:

- разуме краће текстове (до 200 речи), који садрже већи проценат познатих језичких елемената
- разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, биоскопски програм, ред возње, информације на јавним местима итд.)
- проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби, огласи, плакати, каталози)
- може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота
- разуме краће текстове у вези са градивом других предмета, ослањајући се на општи смисао текста и претходно стечена знања.

Усмено изражавање

Ученик треба да:

- усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације
- поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности
- препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова
- у неколико реченица изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их (допадање, недопадање, противљење, итд.)
- једноставним речима описује лица, догађаје, ситуације и предмете из окружења и упоређује их са другима из области свог интересовања .

Интеракција

Ученик треба да:

- у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе о свим темама предвиђеним наставним програмом
- учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд.)
- да одговори на ограничен број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одгов

Писмено изражавање

Ученик треба да:

- записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао
- у кратким формалним писмима (обавештење професорима, суседима, тренеру) примењује облике обраћања, молбе, поздрава и захваљивања
- записује планове, задатке и друге захтеве који му се усмено саопштавају
- пише реченице и краће текстове (до 100 речи)

Знања о језику

- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине
- поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине (на пример: познаје и употребљава везнике за координацију)
- оријентисан језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- схвата значај познавања језика.

Модул	Циљеви и задаци	Комуникативне функције	Начин остваривања програма	Технике (активности)
<p>-Свет се помера</p> <p>-И једни и други</p> <p>-Свет у комуникацији</p> <p>-Живела култура!</p>	<p>Усвајање основних знања из француског језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима који говоре немачки језик, усвајање норме комуникације у складу са специфичностима немачког језика.</p> <p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -разуме изразе које наставник употребљава -разуме краће дијалоге и монолошка излагања -разуме једноставне песме и усмене кратке поруке и реагује на њих -савлада даље технике читања у себи и гласног читања - упозна даље правила графије и ортографије - развојно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје - представи себе или другог - реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Представљање себе и других 2. Поздрављање 3. Именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева 4. Разумевање и давање једноставних упутстава и команди 5. Постављање и одговарање на питања 6. Молбе и изрази захвалности 7. Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности 8. Изражавање допадања и недопадања 9. Изражавање физичких сензација и потреба 10. Именовање активности (у вези са темама) 11. Исказивање просторних односа и величина 12. Давање и тражење информација о себи и другима 13. Тражење и давање обавештења 14. Описивање лица и предмета 15. Изрицање забране и реаговање на забрану 16. Изражавање припадања и поседовања 17. Тражење и давање обавештења о времену и часовнику 18. Скретање пажње 	<p>Француски језик се употребљава у добро осмишљеним контекстима у пријатној и опуштеној атмосфери.</p> <p>Говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика.</p> <p>Битно је значење језичке поруке која обавезно мора бити схваћена.</p> <p>Скреће се пажња на значај граматичке прецизности исказа.</p> <p>Знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности.</p> <p>Настава се заснива на социјалној интеракцији:</p> <ul style="list-style-type: none"> -путем групног или индивидуалног решавања проблема, -потрагом за информацијама из различитих извора, -решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем. <p>Ученик се упућује у законитости усменог и писменог кода и њиховог међусобног</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Слушање и реаговање на команду наставника или са траке 2. Рад у паровима, малим и великим групама 3. Мануелне активности 4. Вежбе слушања 5. Игре примерене узрасту 6. Певање у групи 7. Класирање и упоређивање 8. Решавање текућих проблема у разреду, договори и мини пројекти 9. Заједничко прављење илустрованих и писаних материјала 10. Разумевање писаног језика 11. Писмено изражавање

	<p>- изражава допадање или недопадање -учествује у комуникацији на часу -у кратким формалним писмима примењује облике обраћања</p>	<p>19. Тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања 20. Исказивање извињења и оправдања</p>	<p>односа. Граматички садржаји се уводе без детаљних граматичких објашњења.</p>	
--	--	---	---	--

Граматички садржаји

Ученици треба да разумеју и користе:⁴

1. Средства за наглашавање реченичних делова *c'est ... qui* и *c'est... que*: *C'est Pierre qui va le faire; c'est toi que j'aime.*

2. Средства која указују на лице:

а) наглашене личне заменице после предлога: *On peut aller chez moi; Je peux m'asseoir à c t de vous? Je n'ai jamais t chez eux;*

б) наглашене личне заменице после позитивног императива: *Regarde-moi! Ouvre-lui! Téléphonnez-leur!*

3. Актуализаторе именице:

а) вредности одређеног члан - генерализација: *Les enfants aiment les jeux de société;* спецификација: *Le frère de Mia aime jouer au Scrabble;*

б) изостављање члана: натписи (*Pâtisserie*), врсте производа (*Chocolat, Savon de Marseille*), спискови (*lait, beurre, baguette, jambon, fromage blanc*); испред именици у позицији атрибута: *Elle est médecin; Il est boulanger;*

в) демонстративе (заменице): *celui-ci/là; celle-ci/là* (као одговор на питање *Lequel? / Laquelle?*); *Cette moto? C'est celle de mon grand fr re;*

г) посесиве (заменице): *le mien/la mienne; le tien/la tienne; le sien/la sienne;*

д) квантификаторе *un peu de / beaucoup de; pas assez de / assez de / trop de.*

4. Модалитете реченице:

а) негацију (инфинитива): *Ne pas ouvrir les fenêtres; Ne pas se pencher;*

б) интерогацију : упитну морфему *n'est-ce pas?* инверзију (рецептивно): *Avez-vous compris? Voulez-vous essayer?*

5. Парцијално директно и индиректно питање: *Quand est-ce qu'on part? Il demande quand on part; Où sont mes affaires? Elle demande où sont ses affaires.* (Симултаност радњи).

6. Средства за исказивање просторних односа:

а) прилошки и други изрази: *par terre, au milieu, au centre, dehors, dedans;*

б) прилошке заменице *en* и *y*: *Tu vas Nice? Non, j'en viens. Tu vas souvent la campagne? J'y vais chaque t .*

7. Квалификацију:

а) место придева *petit, grand, jeune, vieux, gros, gentil, beau, joli, long, bon, mauvais;*

б) промена значења неких придева у зависности од места: *Un grand homme / un homme grand; un brave homme / un homme brave.*

8. Средства за исказивање временских односа:

а) предлози *dans, depuis* и израз *il y a*: *Je pars dans deux jours; On est ici depuis lundi; Nous sommes arrivés il y a trois jours;*

б) исказивање симултаности и будућности у прошлости: *Ce jour-là il est venu me dire qu'il partait; il m'a dit qu'il allait d m nager; il a promis qu'il nous crirait.*

9. Глаголске начине и времена:

- индикатив (утврђивање градива из шестог разреда): презент, сложени перфект, имперфект, футур први индикатива, као и перифрастичне конструкције: блиски футур, прогресивни презент, блиска прошлост;

- *il faut que, je veux que, j'aimerais que* праћени презентом субјунктива глагола прве групе (*Il faut que tu racontes ça à ton frère*), као и рецептивно: *Il faut que tu fasses/ que tu ailles/ que tu sois/ que tu lises/ que tu saches/ que tu écrives;*

- презент кондиционала : *Si mes parents me laissaient partir, je viendrais avec toi.*

- императив (рецептивно): *aie un peu de patience, n'ayez pas peur;*

- рецептивно (ради разумевања прича и бајки): облици простог перфекта (треће лице једнине и треће лице множине).

10. Средства за исказивање погодбе: *Si tu as le temps, viens à la maison; On ira voir le match si tu finis tes devoirs.*

Предвиђена су два писмена задатка, по један у сваком полугодишту.

Додатни рад

За додатни рад се опредељују даровити ученици посебних интересовања за француски језик. Ангажовање ученике неопходно је стимулисати (похвале, награде, интерна такмичења у циљу припреме за општинско, окружно и републичко такмичење које се организује само за ученике осмог разреда) и постепено их уводити у област професионалне оријентације ка ширем пољу делатности које пружа немачки језик.

Допунски рад

Допунски рад се организује за ученике који у редовној настави француског језика не постижу задовољавајуће резултате. Зависно од утврђених недостатака као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад.

Корелација

Корелацију је могуће остварити са знањима стеченим из српског језика, енглеског језика, музичке културе, биологије, географије, техничког и информатичког образовања, физичког васпитања, верске наставе и грађанског васпитања.

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ – ИЗАБРАНИ СПОРТ

ИЗАБРАНИ СПОРТОВИ

Наставни садржаји	Број часова	Активности ученика у васпитно-образовном раду	Активности наставника у васпитно-образовном раду	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
ЕЛЕМЕНТИ ОДБОЈКЕ	36	-вежбање -анализирање -трчање -скакање -пешачење	анализирање - објашњавање -показивање поређење	-демонстрација -дијалог -физичко вежбање -турнири -излет	-познаје правила спортске игре и придржава их се -стварање услова за социјално прилагођавање ученика за колективни живот и рад -развијање основних моторичких активности -развијање такмичарског духа

Циљ и задаци физичког васпитања

Циљ физичког васпитања јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања јесу:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- стицање моторичких способности;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање ради разумевања значаја исуштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним

условима живота и рада;

- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци

Општи оперативни задаци су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физичког васпитања сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физичког васпитања буду у пуној мери реализовани
- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- развој и усавршавање моторичких способности
- стицање моторичких умења, која су као садржаји утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања
- дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја
- формирање морално-вољних квалитета личности
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Посебни оперативни задаци:

- усмерени развој основних моторичких способности: брзине, снаге, издржљивости, гipкости и координације
- стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.)
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл
- естетско изражавање покретом и кретањима и доживљавање естетских вредности
- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

Циљ и задаци изабраног спорта:

Циљ је да ученици задовоље своја интересовања, потребе за стицањем знања, способности за бављење спортом као интегралним делом физичке културе и настојање да стечена знања примењују у животу (стварање трајне навике за бављење спортом и учешћем на такмичењима).

Општи оперативни задаци:

- развој и одржавање моторичких способности ученика
- учење и усавршавање моторичких форми и изабраног спорта
- стицање теоријских знања у изабраном спорту
- познавање правила такмичења у изабраном спорту
- формирање навика за бављење изабраним спортом
- социјализација ученика кроз изабрани спорт и неговање етичких вредности према учесницима у такмичењима
- откривање даровитих и талентованих ученика за одређени спорт и њихово подстицање да се баве спортом.

Посебни оперативни задаци:

- развој и одржавање специфичних моторичких способности (које су нарочито значајне за успешно бављење изабраним спортом)
- учење и усавршавање основних и сложених елемената технике изабраног спорта
- пружање неопходних знања из изабраног спорта (принципи технике, начин вежбања-тренирања, стицање основних и продубљених тактичких знања, правила такмичења у спорту...итд.) и њихова примена у пракси.
- учење и усвршавање основне тактике изабраног спорта и њена примена у пракси
- обавезна реализација такмичења на одељењском и разредном нивоу
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем и групним поистовећивањем и др.
- стварање објективних представа ученика о сопственим могућностима за учешћем у изабраном спорту
- подстицање стваралаштва ученика у спорту (у домену технике, тактике и такмичења).

В) ИЗБОРНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ и задаци

Циљ наставе информатике и рачунарства јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и информатичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да се ученици оспособе за коришћење рачунара и стекну вештине у примени рачунара у свакодневном животу.

Задаци наставе информатике и рачунарства су:

стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе информатике и рачунарства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе информатике и рачунарства буду у пуној мери реализовани

- упознавање основних појмова из информатике и рачунарства;
- развијање интересовања за примену рачунара у свакодневном животу и раду;
- подстицање креативног рада са рачунаром;
- оспособљавање за рад на рачунару.

Ред.бр.	Наставна тема	Укупно
1.	Интернет	6
2.	Обрада звука	4
3.	Обрада видео записа	6
4.	Израда презентације	10
5.	Изборни модул	10
	УКУПНО	36

Садржај	Број	Активност ученика у образовно-	Активност ученика у образовно-васпитном	Начини и облици извођења	Циљеви и задаци садржаја програма
---------	------	--------------------------------	---	--------------------------	-----------------------------------

програма	часова	васпитном раду	раду	програма	
1. Интернет	6	-Ученици користе програм MS Outlook Express за креирање e-mail-a, радно окружење Internet Explorer-a	-Прктично демонстрира начин рада у програму MS Outlook Express за креирање e-mail-a, и показује радно окружење Internet Explorer-a	фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Упознавање са Интернетом као глобалном рачунарском мрежом и начином функционисања -Тражење података на Интернету -Коришћење претражиача: Google, Yahoo -Заштита на Интернету -креирање и пријем електронске поште
2. Обрада звука	4	-Ученици користе неке доступне програме Audacity, Windows Media Encoder, Adobe Audition, Sound Forge...	-Прктично демонстрира ачин рада у Audacity, Windows Media Encoder, Adobe Audition, Sound Forge...	фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	- Израда и обрада звука -Промена формата звука
3. Обрада видео записа	6	-Ученици користе Windows Movie Maker за израду видео записа.	-Прктично демонстрира ачин рада у Windows Movie Maker-у за израду видео записа.	-фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Израда видео записа -Промена формата, резолуције, и димензије вдео записа -Обрада видео записа
4. Израда презентација		-Ученици користе програм за прављење презентација – Power Point	-Прктично демонстрира ачин рада у програму за прављење презентација – Power Point	-фронтални -индивидуални -групни	-Израда једноставнијих презентација на задату тему уз употребу одговарајућих програма за презентацију

				-рад у пару	
5. Изборни модул		-Ученици користе програме које сами одаберу у зависности од области које одаберу и то програмирање или графике	-Прктично демонстрира ачин рада у програмима које ученици сами одаберу у зависности од области које одаберу и то програмирање или графике	фронтални -индивидуални -групни -рад у пару	-Коришћење програма из области презентација и мултимедија

Начин остваривања програма

Тежиште рада, код прве наставне теме Интернет, треба да буде на разним врстама електронске комуникације као и правилима безбедног понашања у оквиру такве комуникације. Објаснити појам електронске комуникације и навести примере комуникације између људи преко рачунара, мобилне телефоније и других електронских уређаја и опреме. Дискутовати са ученицима о томе колико су овакви облици комуникације заступљени у њиховом свакодневном животу и колико утичу на њих. Тражити од ученика да размишљају о добрим и лошим странама тих утицаја. Извући заједничке закључке о томе колико нам је важан и користан Интернет и којих се правила понашања треба придржавати да би смо заштитили приватност, личне податке као и рачунар и осталу техничку опрему. Највећи део часова, од предвиђених, посветити практичном раду са електронском поштом. Детаљно образложити структуру електронске поруке, начине креирања, чувања, брисања, читања и одговарања на примљену електронску пошту, са нагласком на наредбе Attach, Reply, Forward. Обрадити теме као што су: коришћење готових програма за рад са електронском поштом, коришћење веб поште, прављење и коришћење адресара. Уколико постоје техничке могућности у школи, пружити прилику свим ученицима да уз помоћ наставника, креирају своју, бесплатну e-mail адресу и размене писане поруке. У оквиру практичних вежби укључити захтеве да се уз писану поруку пошаљу и додатна документа као што су слике, текстуална или звучна документа. Вежбати начине одговарања на већ добијену електронску поруку, начине прослеђивања непромењене поруке даље, рад са адресаром и листом контаката. Уколико школа нема конекцију на Интернет, у offline режиму показати све могуће детаље око рада са електронском поштом. Поред рада са електронском поштом, посебну пажњу посветити разјашњавању појмова као што су дискусије и коментари на Интернету, појму блога и форума и начинима рада са њима, појму видео-конференције, електронског учења и учења на даљину, појму инстант порука и ћаскања на Интернету. Уколико постоји могућност, демонстрирати поступак рада са телекомуникационом опремом за успостављање видео-конференције. Скренути пажњу ученицима на велику ризницу знања на Интернету и како да препознају тачне и поуздане изворе информација. Разјаснити појам ауторских права и скренути пажњу на начине дељења дигиталних материјала, односно начине преузимања туђих материјала и постављање својих на Интернет. У оквиру сваког појма који се обрађује, insistирати на писаним и неписаним правилима понашања у току наведених начина комуникације. Упутити ученике да питају родитеље и наставнике за савет у случају да нису сами у стању да одлуче да ли је нека активност на Интернету безбедна или не.

Корелација: У оквиру ове наставне теме може се успоставити корелација са наставним предметима Физика, Хемија, Биологија, Техничко и информатичко образовање, географија...

Код теме Обрада звука ученицима представити формате звучних записа, издвојити оне који се најчешће користе и истаћи њихове предности и недостатке у поређењу са другима. Демонстрирати рад на обради звука у неком од доступних програма (нпр. Audacity, Windows Media Encoder, Adobe Audition, Sound Forge, Nuendo...). Посебну пажњу посветити целинама као што су: конверзија између различитих формата, снимање и обрада гласа (и других звукова) и монтажа аудио записа (од већ постојећих музичких нумера). Оставити времена да се ученици практично упознају са алатима за рад и испробају сегменте рада у програму: конверзија, снимање, монтажа и обрада звука.

Корелација: У оквиру ове наставне теме може се успоставити корелација са Музичком културом.

Тему Обрада видео записа започети снимањем видео записа. За снимање видео секвенци користити дигиталне фотоапарате и мобилне телефоне. Уколико школа поседује неку врсту камере, омогућити ученицима да практично раде са њом. Снимљене материјале увозити у програм за обраду видео секвенци (на пример Windows Movie Maker и други). Показати основне алате за одсецање, брисање, позиционирање, копирање, премештање, постављање на временску линију видео секвенци ради финалне монтаже. На видео секвенце применити визуелне ефекте, додати звук и текст. Задатак за вежбу може бити самостална израда малог филма на тему по избору. Објаснити начин чувања и запамћивања пројектног фајла, као и начин самосталне израде филма. Истаћи формате видео записа које програм нуди. Дискутовати са ученицима о квалитету видео записа у односу на формат видео записа. Обавезно показати начине конверзије између различитих видео формата (на пр. Windows Movie Maker, Windows Media Encoder, Super Encoder и други).

Корелација: Може се успоставити корелација са Техничким и информатичким образовањем, Хемијом, Физиком, Биологијом...

Израда презентација је тема која се наслања на претходно обрађене садржаје у оквиру петог, шестог и седмог разреда, као што су: увод у мултимедију у петом разреду, рад са текстом у петом и шестом разреду, графика и анимација у шестом разреду и обрада звука и видео записа у седмом разреду. Да би се ученици обучили да израђују квалитетне мултимедијалне презентације, неопходно је обучити их да прво умеју да припреме материјале за рад. С обзиром да је предмет__изборни и бира се сваке године изнова, неопходно је прво направити преглед колико садржаја су ученици имали прилике да усвоје. Уколико неки ученици нису похађали предмет у свим ранијим разредима, препоручује се да се неки неопходни делови у везиса обрадом текста, графике и анимације укратко понове. Следећа етапа у обради ове теме би требало да буде дефинисање појма презентације и упознавање са њеном типичном структуром кроз приказивање добро урађених примера. Ученике упознати са карактеристикама успешне презентације и критеријумима за њено оцењивање. Такође, ученицима скренути пажњу на поштовање

преорука приликом самосталне израде презентације. Препоруке обухватају: однос боја на слајдовима, количине текста, слика, анимација, графикона и других видео садржаја, као и уклопљеност звукова у целину. Посебну пажњу скренути на начин повезивања слајдова унутар презентације. Анализирати са ученицима показане примере са освртом на позитивне карактеристике и евентуалне негативне карактеристике презентација.

Посебан акценат треба ставити на врсте презентација и разјаснити да се презентације могу правити као подршка предавачу или као програмирани материјал који се даје ученицима за самостално учење. Конкретан рад на изради самосталне презентације са ученицима започети одабиром тема које ће бити обрађиване и презентоване у току преосталих часова. Након тога представити радно окружење програма и кренути на рад са слајдовима (уметање новог, брисање, промена распореда, копирање, премештање, прегледање). После креирања основне структуре презентације показати могућности програма за визуелно обликовање појединачних слајдова и примену готових, дизајнираних шаблона. Кроз рад са текстом поновити најважније законитости обраде текста. У раду са сликама поновити укратко све о типовима записа дигиталних слика и конверзији између формата. Показати како се слике умећу на слајд или у позадину и како се могу обрађивати. Наставити са уметањем других графичких објеката као што су дијаграми, табеле, готови облици, анимације и други графички елементи (clip art, word art...). По један час посветити раду са звуком и раду са видео записима. Објаснити појам објекта у презентацији и обрадити постављање ефеката на објекте као и на саме слајдове. Након тога показати начине помоћу којих се могу повезати слајдови унутар презентације као и начине повезивања слајдова са спољним садржајима и веб страницама. Завршити израду самосталне презентације преко демонстрације могућности програма да се презентација сачува у другом формату. Након тога дати препоруке за успешну презентацију. Скренути пажњу на подешавање времена излагања, начин излагања као и на техничке предуслове које треба испунити да би презентација била оцењена као успешна.

Корелација: У оквиру ове наставне теме може се успоставити корелација са скоро свим наставним предметима.

У оквиру последње тематске целине пружа се могућност наставницима и ученицима који су заинтересовани за наставу Програмирања да наставе са изучавањем неког од актуелних програмских језика (C#, Java или Visual Basic). При реализацији ове тематске целине ученике треба упознати са следећим концептима:

1. Низови
2. Разне врсте петљи, попут For и While. Наредбе за контролу петљи, Break и Continue. Обрадити пример читавања низа оцена, све док се не прочита број мањи од један или већи од пет.
3. Наредбе за контролу тока, попут Switch, која омогућава вишеструки услов.
4. Потпрограми, реализовани као процедуре, функције или методи, у зависности од одабраног програмског језика. Обрадити примере потпрограма за сортирање низа бројева, проналажење највећег и најмањег елемента у низу и за рачунање просечне оцено на основу унетог низа оцена.

5. Уколико је то могуће, обрадити неки од претходних примера у графичком окружењу, тј. развити програм који за унос и испис података користи екранске форме (прозоре), тастатуру и миш.

Ученицима који су тек у седмом разреду изабрали информатику и рачунарство као изборни предмет, тематску област Програмирање реализовати по наставном плану и програму за VI разред, а теме предвиђене за VII разред урадити у обиму колико је то могуће. За ученике који не желе да се баве програмирањем, понуђене су занимљиве наставне теме из области Цртање и графички дизајн. Ова тема је посвећена изради дводимензионалних графичких решења за различите потребе као што су часописи, рекламни панои, постери, позивнице, визит карте и друго. Подсетити ученике на разлику између векторске и битмапиране графике. Детаљно објаснити рад са алатима за цртање (цртање, брисање, уметање текста и графичких елемената, промена димензија и положаја на позадини, копирање, премештање, промена редоследа). У оквиру рада са бојама и текстурама показати како се може утицати на обликовање нацртаних елемената. У складу са могућностима програма показати алате за примену специјалних ефеката на деловима цртежа. Скренути пажњу ученицима на обавезно прегледање материјала пре штампања. Прилагођавању цртежа за екрански приказ, штампу и објављивање на Интернету треба посветити довољно времена да ученици разумеју како се може утицати на квалитет израђеног материјала према потреби. Кроз практичан рад применити научено и израдити конкретне материјале. За обраду ове наставне теме препоручују се програми као што су Corel Draw, Adobe Illustrator, Ink Scape, и други.

Корелација: Може се успоставити корелација са Техничким и информатичким образовањем, Хемијом, Физиком, Биологијом...

ДОМАЋИНСТВО

Недељни број часова: 1 час недељно
Укупно за школску годину: 36 часова

Циљ наставе изборног предмета домаћинство јесте да ученици стекну нова знања о улози породице у формирању културе понашања, становања, исхране, одевања и рада, као и да интегришу и унапреде претходно стечена знања и вештине, усвоје вредности и формирају навике у вези с важним активностима у свакодневном животу.

Задаци наставе домаћинства јесу:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе домаћинства сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе домаћинства буду у пуној мери реализовани
- развијање свести о томе да култура становања, одевања, исхране и понашања која се стиче у породици доживотно утиче на културне потребе, навике и понашања ученика

- стицање знања и вештина у вези с важним активностима у свакодневном животу и развијање способности примене стечених знања и умења у областима организације и функционисања савремене породице и домаћинства, културе становања, одевања и исхране
- развијање вештина, ставова и навика одржавања одевних предмета и обуће, домаћинства и околине
- развијање способности правилног и безбедног коришћења различитих средстава, оруђа и материјала у домаћинству
- развијање знања о компонентама правилне исхране
- развијање способности за поуздано и стручно коришћење различитих уређаја у домаћинству, нових информационах и комуникационих технологија
- развијање еколошке свести о значају селективног прикупљања отпада у домаћинству и спремности да се сопственим активностима доприноси очувању здраве околине и стандарда квалитета живљења
- развијање позитивних и конструктивних ставова о коришћењу научних сазнања за унапређивање квалитета живота
- развијање сарадничких способности, способности слушања и уважавања мишљења других, способности изношења става и формулисања аргумената за изнети став
- развијање свести о сопственим знањима и способностима.

Редни број теме	Број часова	Садржај програма	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Начин и поступак остваривања	Опоративни задаци извођења програма
1.	5	Савремено домаћинство и породица	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају,	прича, подстиче, објашњава, демонстрира, наводи примере из свакодневног живота, указује на могуће закључке	фронтални, групни, индивидуални	Стицање знања о домаћинству, породици, односу породице и друштва, и о потребама савремене породице

			закључују			
2.	12	Култура становања	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају, закључују	прича, подстиче, објашњава, демонстрира, наводи примере из свакодневног живота, указује на могуће закључке	фронтални, групни, индивидуални	Стицање знања о уређењу стамбеног простора, хигијенско одржавање стана, примена трхничких уређаја у стану, заштита животне околине. Оспособљавање ученика за културно становање.
3.	14	Култура одевања	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају, закључују	прича, подстиче, објашњава, демонстрира, наводи примере из свакодневног живота, указује на могуће закључке	фронтални, групни, индивидуални	Стицање знања о култури савременог одевања одеће, обуће, својства материјала. Оспособљавање ученика за савремено и културно одевање и одржавање обуће и одеће и њихово правилно коришћење
4.	5	Култура понашања (куповина, путовање, комуникација)	слушају, причају, уочавају, посматрају, демонстрирају, закључују	прича, подстиче, објашњава, демонстрира, наводи примере из свакодневног живота, указује на могуће закључке	фронтални, групни, индивидуални	Оспособљавање ученика за изражавање информисање и коришћење савремених средстава за комуникацију, куповину, путовање.

Р.Б.	Наставна тема	обрада	понављање	вежбе	провера	укупно
1.	Породица и домаћинство	2	1	1	1	5
2.	Становање	5	1	5	1	12
3.	Одевање	5	1	7	1	14
4.	Култура понашања	2	1	1	1	5

Начин остваривања програма (методе и технике)

Програмски садржаји, поред основног теоријског приступа, поседују и активан који је усмерен ка практичној реализацији ван учионице и ка изради малих пројеката. Овако конципиран програм, пружа могућност за креативан начин реализације према могућностима школе. Применом различитих метода (вербалне, текстуалне, демонстративне, илустративне) наставник усмерава интересовања и креативност ученика у покушају да самостално објасне узроке и последице човековог дејства на животну средину (кроз савремену породицу и вођење домаћинства, културу становања, одевања и пинашања). Приликом остваривања наставног програма из домаћинства остварује се корелација са наставним предметима: биологијом, географијом, историјом, техничким и информатичким образовањем и ликовном културом.

ПЛАН РАДА ОДЕЉЕНСКИХ ВЕЋА

- Усклађивање рада наставника и корелација предмета - Усвајање распореда писмених задатака - Рад на професионалној оријентацији ученика - Правила понашања - Вредновање рада школе Психичке и физичке промене код деце у пубертету	септембар
- Анализа реализације програмских задатака и успех и дисциплина ученика на крају првог тромесечја - Мере за побољшање успеха - Напредовање ученика који заостају у психофизичком развоју Обухваћеност ученика друштвеним и слободним активностима	новембар
- Реализација наставног плана и програма и ваннаставних активности - Анализа успеха и владања ученика на крају првог полугодишта - Мере за побољшање успеха - Разно	децембар
- Анализа реализације програмских задатака, успеха и дисциплине	април

<p>ученика на крају трећег тромесечја</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мере и задаци којима се може утицати на побољшање успеха ученика - Припреме за прославу Дана школе <p>Припреме за организовање екскурзије</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Анализа реализације програмских задатака , утврђивање успеха и дисциплине ученика на крају другог полугодишта - Предлози за похвале и казне, избор ученика генерације 8 р. - Планирање рада одељенског већа за наредну годину и избор руководиоца -Анализа рада већа у протеклој школској години 	јун
<ul style="list-style-type: none"> - Анализа резултата поправних испита <p>Утврђивање успеха ученика после поправних испита</p>	август

ПРОГРАМ РАДА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Време реализације	Активности/теме	Начин реализације	Носиоци реализације
-септембар	<p>Упознавање ученика са правилима понашања у школи</p> <p>Усклађивање ставова породице и школе везаних за васпитање ученика</p>	<p>-разговор</p> <p>-дискусија</p>	<p>-одељењски старешина</p> <p>-ученици</p>
	<p>Усклађивање ставова породице и школе везаних за васпитање ученика</p> <p>Организовање индивидуалних разговора</p> <p>Сређивање педагошке документације</p>	-дискусија	-ученици
-октобар	<p>Упознавање својих и потреба других</p> <p>Изражавање сопствених и разумевање туђих осећања</p> <p>Организовање индивидуалних разговора</p> <p>Сређивање педагошке документације</p>	<p>-разговор</p> <p>-дискусија</p>	<p>-одељењски старешина</p> <p>-ученици</p> <p>-стручни сарадник</p>

-новембар	<p>Развијање толеранције на различите ставове, особине и потребе</p> <p>Грађење сарадничког односа у групи (разреду) Анализа успеха на крају I класификационог периода Сређивање педагошке документације</p>	<p>-разговор</p> <p>-евиденција у Дневнику рада</p>	<p>-одељењски старешина</p> <p>-ученици</p>
-децембар	<p>Решавање проблема</p> <p>Подршка и значај социјалне групе у превазилажењу личних проблема</p> <p>Подршка и значај социјалне групе у превазилажењу личних проблема</p> <p>Сређивање педагошке документације</p>	<p>-разговор</p> <p>-дискусија</p> <p>-евиденција у Дневнику рада</p>	<p>-одељењски старешина</p> <p>-ученици</p> <p>-стручни сарадник</p>
-јануар	<p>Обележавање Дана Светог Саве</p>	<p>-разговор</p>	<p>-одељењски старешина</p> <p>-ученици</p>
-фебруар	<p>Суочавање са неуспехом и грађење модела за његово превазилажење</p> <p>Помоћ ученицима при укључивању у такмичења</p> <p>Разрешавање сукоба</p>	<p>- едукативне радионице</p> <p>-разговор</p>	<p>-изабрани ученици-чланови ученичког парламента</p> <p>-стручни сарадник</p> <p>- сарадници Завода за јавно здравље</p>
-март	<p>Грађење и јачање личних вредности и ставова</p> <p>Праћење ученика на такмичењима</p> <p>Сређивање педагошке документације</p> <p>Развој сарадничке комуникације у разреду (активно слушање других)</p>	<p>-едукативна радионица</p> <p>-разговор</p> <p>-евиденција у Дневнику рада</p>	<p>-одељењски старешина</p> <p>-стручни сарадник</p>
-април	<p>Анализа успеха на крају III класификационог периода</p> <p>Стресогене животне ситуације</p> <p>Учење и изградња одбрамбених механизма за превазилажење стреса</p> <p>Организовање родитељског састанка</p>	<p>-разговор</p> <p>-дискусија-</p> <p>-презентација</p>	<p>-ученици</p> <p>-одељењски старешина</p> <p>-стручни сарадник</p> <p>-сарадници Вишег суда-Ужице</p>

-мај	Организовање и извођење екскурзије Ризична понашања (пушење, алкохолизам, наркоманија) Учење вредносних судова. Сређивање педагошке документације	-чишћење учиноице -разговор	- ученици -одељенски старешина
-јун	Анализа успеха на крају школске године Анализа рада одељенског старешине Сређивање педагошке документације	-разговор	-ученици -одељенски старешина

ПЛАН ЕКСКУРЗИЈЕ

Дводневна екскурзија

Релација: Пожега – Крушевац – Ниш – Врање – Ниш - Пожега

Време реализације: мај 2014. год.

